

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ (GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Osman COŞKUN

Ankara, 2011

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ (GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Osman COŞKUN

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Kürşat GÖKKAYA

Ankara

Mayıs, 2011

Osman COŞKUN'un Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Görüşleri (Gazi Üniversitesi Örneği) başlıklı tezi 06.06.2011 tarihinde, jürimiz tarafından İlköğretim Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı): Yrd. Doç. Dr. KÜRŞAT GÖKKAYA.....

Üye : Yrd. Doç. Dr. ERSİN GÜNGÖRDÜ.....

Üye : Yrd. Doç. Dr. UFUK KARAKUŞ.....

Üye :

Üye :

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2011

(İmza Yeri)

Akademik Unvanı, Adı Soyadı

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Toplumsal kalkınma ve gelişmede eğitimin rolü görmezden gelinemez. Eğitim o toplumun kültür köprüsünün direklerini oluşturur. Öğretmenler de eğitim camiasının birer mensubu olarak bu köprünün yıkılmaması için çalışan ustalardır.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakış açıları, ilgileri, tutumları ve beklentileri; onların, öğretmenlik görev bilincinin ve öğretmenlik mesleğinin önemi konusundaki bilinçlerini şekillendirmektedir.

Bu araştırmada Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırmada öğretmen adaylarının görüşleri tutum, beklenti ve ilgi düzeyleri çerçevesinde araştırılmıştır.

Çalışmamda ve bugünlere gelmemde değerli görüşleri ile desteklerini esirgemeyen Sayın Rektörümüz Prof. Dr. Rıza AYHAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarımı yakından takip eden ve çalışmamda bana yol gösteren hocam ve tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Kürşat GÖKKAYA'ya ve değerli bölüm hocalarıma ayrı ayrı teşekkür ederim.

Osman Coşkun

Ankara, 2011

ÖZET

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ (GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

COŞKUN, Osman

Yüksek Lisans, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Kürşat GÖKKAYA

Mayıs-2011, 103 sayfa

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerini belirlemekle birlikte tutum, beklenti ve ilgi düzeylerini; cinsiyet, mezun olunan okul türü, baba mesleği, anne çalışma durumu, baba ve anne eğitim durumu, ailelerinin hangi yerleşim yerinde yaşadığı ve ailelerinin aylık gelirlerine göre anlamlı farklılık olup olmadığına bakılmıştır.

Betimsel desenli bir araştırma olup, toplam sekiz adet bağımsız değişkenle 40 adet ifadeden oluşan Tutum Düzeyi Formu ile veriler toplanmıştır. Verilerin analizi için SPSS 17.0 (Statistical Packages for Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Türkiye’de bulunan üniversitelerin Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümünde eğitim alan lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemi ise Gazi Üniversitesi eğitim fakültesi sosyal bilgiler öğretmenliği bölümündeki dördüncü sınıfta olan öğretmen adayları oluşturmaktadır. Toplam 150 öğretmen adayına anket uygulanmıştır.

Verilerin analiz yapıldıktan sonra öğretmen adaylarının ailelerinin yerleşim yerine göre öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarında anlamlı bir fark görülmüştür. Diğer bağımsız değişkenlerde öğretmen adaylarının tutum, beklenti ve ilgi düzeylerine göre anlamlı bir fark görülmemiştir. Bu bulgularda daha önceden yapılan çalışmalar ile karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Öğretmen Adayları, Tutum Düzeyleri, ilgi, Beklenti

ABSTRACT

SOCIAL STUDIES TEACHER CANDIDATES 'OPINIONS ON THE TEACHING PROFESSION (GAZI UNIVERSITY)

COSKUN, Osman

Master of Science, Social Studies Teaching Program

Supervisor: Asst. Assoc. Dr. Kursat GÖKKAYA

May-2011, 103 page

The purpose of this research is identifying the views of social studies teachers with their attitude of the teaching profession, their expectations and interests, gender, the type of school they graduated, the profession of father, the mother's employment status, parents' educational status, families' monthly income and the residential area which the families live in. It was observed that whether there were any significant differences according to these variables or not.

This research is a descriptive based patterned research, a total of eight independent variable consisting of 40 attitude statements with the level form were administrated. For data analysis SPSS 17.0 (Statistical Packages for Social Sciences) software package was used.

The participants of the research is undergraduate students of social studies education faculties in Turkey. The samples consist of the fourth grade social studies students. Total of 150 teacher candidates were surveyed.

After analyzing the data, it was observed that there was a significant difference in candidates' attitude toward the teaching profession and their family residence. In other independent variables of teacher candidates attitudes, expectations and interest levels did not differ significantly. These findings were interpreted compared with earlier studies

Key Words: Social Studies, Student Teachers, Levels of Attitude, interest, expectation

İÇİNDEKİLER

Sayfa

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	i
ÖN SÖZ.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	1
TABLolar LİSTESİ.....	3

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ.....	7
1.1.Problem Durumu.....	10
1.2.Araştırmanın Amacı	11
1.3.Araştırmanın Önemi	13
1.4.Varsayımlar	13
1.5.Sınırlılıklar	13
1.6.Tanımlar	14

BÖLÜM 2

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	15
2.1.EĞİTİM VE TANIMI.....	15
2.2.EĞİTİMİN TÜRKİYE’DEKİ TARİHSEL TEMELLERİ	16
2.2.1. Türklerin Müslüman Olmadan Önceki Eğitim Tarihi.....	16
2.2.2. Türklerin Müslüman Olmalarından Sonraki Eğitim Tarihi	17
2.2.2.1.Anadolu Selçuklularında Eğitim.....	17
2.2.2.2.Osmanlıda Eğitim.....	17
2.2.2.3.Eğitimde Yenileşme Hareketleri	18
2.2.2.4.Cumhuriyet Döneminde Eğitim	19
2.3.TÜRK MİLLİ EĞİTİMİNİN AMAÇLARI VE TEMEL İLKELERİ.....	21
2.3.1. Türk Milli Eğitiminin Amaçları.....	22
2.3.1.1.Genel amaçlar	22
2.3.1.2.Özel amaçlar	23
2.3.2. Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri	23
2.3.2.1.Genellik ve eşitlik	23
2.3.2.2.Ferdin ve toplumun ihtiyaçları	23
2.3.2.3.Yöneltme	23
2.3.2.4.Eğitim hakkı.....	24
2.3.2.5.Fırsat ve imkan eşitliği.....	24
2.3.2.6.Süreklilik	24
2.3.2.7.Atatürk İnkılap ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği	24

2.3.2.8.Demokrasi eğitimi	25
2.3.2.9.Laiklik	25
2.3.2.10 Bilimsellik.....	25
2.3.2.11 Planlılık.....	26
2.3.2.12 Karma eğitim	26
2.3.2.13 Okul ile ailenin işbirliği.....	26
2.3.2.14 Her yerde eğitim	27
2.4.SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ.....	27
2.4.1. Sosyal Bilimler Kavramı.....	27
2.4.2. Sosyal Bilgiler Kavramı	28
2.4.3. Sosyal Bilgiler Kavramının Oluşumu.....	30
2.4.4. Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Genel Amaçları	31
2.5. MESLEK OLARAK ÖĞRETMENLİK	33
2.5.1. Öğretmenlik Mesleğinin Özellikleri	35
2.5.2. Öğretmenlik Mesleğinin Önemi	36
2.5.3. Türkiye’de Öğretmenlik Mesleği	38

BÖLÜM 3

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	40
-----------------------------	----

BÖLÜM 4

4. YÖNTEM.....	46
4.1.Araştırmanın Modeli.....	46
4.2.Evren ve Örneklem	46
4.2.1. Evren	46
4.2.2. Örneklem.....	46
4.3.Verilerin Toplanması	46
4.4.Verilerin Analizi	47

BÖLÜM 5

5. BULGULAR ve YORUM.....	51
---------------------------	----

BÖLÜM 6

6. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	90
6.1.Sonuç	90
6.2.Öneriler	92

KAYNAKÇA	95
----------------	----

EKLER.....	99
------------	----

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1: Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği Formundaki Tutum İfadeleri.....	48
Tablo 2: Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği Formundaki İlgi İfadeleri.....	49
Tablo 3: Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği Formundaki Beklenti İfadeleri.....	50
Tablo 4: Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Betimsel Verileri.....	52
Tablo 5: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Puanlarının Cinsiyete İlişkin t Testi Sonuçları.....	54
Tablo 6: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerinin Mezun Olunan Lise Türüne İlişkin İlişkin t Testi Sonuçları.....	54
Tablo 7: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Baba Eğitim Düzeyine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri.....	55
Tablo 8: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerinin, Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.....	56
Tablo 9: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Anne Eğitim Düzeyine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri.....	57
Tablo 10: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerinin, Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.....	58
Tablo 11: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Baba Mesleğine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri.....	59

Tablo 12: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerinin, Öğrencilerin Mesleğine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.....	60
Tablo 13: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerinin Anne Çalışma Durumuna İlişkin t Testi Sonuçları.....	61
Tablo 14: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Aile Yerleşim Yerine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri.....	61
Tablo 15: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerinin, Öğrencilerin Aile Yerleşim Yerine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.....	62
Tablo 16: Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin aile yerleşim yerine göre öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerine İlişkin Scheffe Testi Sonuçları.....	63
Tablo 17: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Aile Aylık Gelir Düzeyine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri.....	64
Tablo 18: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerinin, Öğrencilerin Aile Aylık Gelir Düzeyine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.....	65
Tablo 19: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgi Düzeylerinin Cinsiyete İlişkin t Testi Sonuçları.....	66
Tablo 20: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgi Düzeylerinin Mezun Olunan Lise Türüne İlişkin İlişkin t Testi Sonuçları.....	66
Tablo 21: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Baba Eğitim Düzeyine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgi Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri.....	67
Tablo 22: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgi Düzeylerinin, Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.....	68

Tablo 23: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Anne Eğitim Düzeyine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgili Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri.....	69
Tablo 24: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgili Düzeylerinin, Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.....	70
Tablo 25: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Babalarının Mesleğine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgili Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri.....	71
Tablo 26: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgili Düzeylerinin, Öğrencilerin Baba Mesleğine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.....	72
Tablo 27: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgili Düzeylerinin Anne Çalışma Durumuna İlişkin t Testi Sonuçları.....	73
Tablo 28: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Aile Yerleşim Yerine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgili Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri.....	73
Tablo 29: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgili Düzeylerinin, Öğrencilerin Aile Yerleşim Yerine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.....	74
Tablo 30: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Aile Aylık Gelir Düzeyine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgili Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri.....	75
Tablo 31: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgili Düzeylerinin, Öğrencilerin Aile Aylık Gelir Düzeyine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.....	76
Tablo 32: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Puanlarının Cinsiyete İlişkin t Testi Sonuçları.....	77
Tablo 33: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerinin Mezun Olunan Lise Türüne İlişkin İlişkin t Testi Sonuçları.....	78

Tablo 34: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Baba Eğitim Düzeyine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri.....**79**

Tablo 35: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerinin, Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.....**80**

Tablo 36: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Anne Eğitim Düzeyine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri.....**81**

Tablo 37: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerinin, Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.....**82**

Tablo 38: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Baba Mesleğine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri.....**83**

Tablo 39: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerinin, Öğrencilerin Baba Mesleğine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.....**84**

Tablo 40: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerinin Anne Çalışma Durumuna İlişkin t Testi Sonuçları.....**85**

Tablo 41: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Aile Yerleşim Yerine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri.....**86**

Tablo 42: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerinin, Öğrencilerin Aile Yerleşim Yerine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.....**87**

Tablo 43: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Aile Aylık Gelir Düzeyine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri.....**88**

Tablo 44: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerinin, Öğrencilerin Aile Aylık Gelir Düzeyine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.....**89**

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Vatandaşlarını eğiterek kendilerine sadık yurttaşlar yetiştirmek isteyen devletler, 17. Yüzyıldan itibaren “okul” olarak adlandırılan eğitim kurumlarını açmayı üstlenmişlerdir. Genel olarak eğitim kurumlarındaki değişme ve gelişme, ekonomik etkinliklerin ve bu etkinlikleri gerçekleştirecek insan gücü niteliğinin değişmesinden etkilenir. Eğitim kurumları da yetiştirdikleri insan gücü niteliğinin değişmesinden etkilenir. Eğitim kurumları da yetiştirdikleri insan gücü ile ekonominin gelişmesine katkıda bulunurlar (Tosun, 2002, akt: Celep,2004).

Çağdaş ve demokratik toplumlarda eğitim-öğretim uygulamaları önemlidir. Devletin var olması toplumların gelişmişlik düzeyine bağlıdır, bu da bireyleri iyi bir eğitim ve öğretime yöneltir. Bireyler eksikliklerini bilerek, toplumda hangi statüyü edinecekse bunu gerektiren eğitimi alırlar ve toplumdaki boşlukları doldururlar. Bireylerin aldığı eğitimin kalitesi de önemlidir. Çevre koşulları bireyin çevreyle etkileşimini belirleyen faktörlerin başında gelir.

Eğitim ve öğretimin gerekli insan gücünü karşılamasına bağlı olarak çevre koşullarının iyileştirilmesi gerekmektedir. Dış faktörlerin önemi büyüktür. İlgili kurum, kuruluş ve kişilerin yegane görevlerinden biri eğitim öğretim verilen kurumların çevre koşullarını, bireylerin uyum sağlayabileceği duruma getirmektir

Çağımızda bilim ve teknolojiye görülen hızlı değişme ve gelişmeler toplumun yapısını da hızla değiştirmekte; buna bağlı olarak eğitimin amaçlarında, yöntemlerinde ve öğretmenin geleneksel rollerinde de değişimler olmaktadır. Bu gelişmelerin doğal sonucu olarak, toplumu oluşturan bireylerin, meydana gelen değişikliklere uyum sağlamalarında ve topluma katkıda bulunmalarında eğitim kurumlarına ve dolayısıyla bu kurumlarda çalışan öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Öğretmenler çağın gereklerine uygun biçimde, üzerine düşen görevleri başarıyla gerçekleştirmek durumundadırlar. Bu noktada öğretmen yetiştirme konusunun giderek daha da önem kazandığı kuşkusuzdur (Sözer,1991:1).

Öğretmenlik toplum içerisinde en fazla öneme sahip olan meslektir. Çünkü diğer meslek dallarının hepsini de yetiştirecek olan kişiler öğretmenlerdir. Cumhurbaşkanını da, öğretmeni de, yargıçları da, bürokratları da, mühendisleri de, işçileri de, çiftçileri de yetiştiren ve yetiştirecek olan kişiler öğretmenlerdir. Dolayısıyla ülkenin geleceğini belirleyecek olan kişiler öğretmenlerdir.

Bilim ve teknolojinin çok hızlı bir şekilde ilerlediği günümüzde bireyler bilgiye çok kısa yollardan çok kısa sürelerde erişebilmektedir. Ancak bu süreçte bilgi kirliliği de ortaya çıkmaktadır. Teknolojinin güzel yönlerinden faydalanıp zararlı yönlerinde korunmak için öğretmenlere sorumluluklar düşmektedir. Öğretmen bilgiyi, bireyin gelişimi ve topluma yararlı birey yetiştirme amacıyla kullandığı için toplumun en önemli köprüsüdür.

Smith iyi bir öğretmeni şu şekillerde davranışlarda bulunması gerektiğini öngörür (Çetin, 2001) ;

- Daima üzüntü ve gerginlikleri hisseder ve bu durumu en asgari düzeye indirger,
- Öğrencilerin ayrı ayrı bireyler olduklarını ve her birinin bireysel ilgiye ihtiyaçları olduğunu bilir ve kendilerini iyi hissetmelerini sağlar,
- Çalışma hayatına ve görev anlayışına kuvvetle inanır fakat bunu menfi bir baskı ile yapmaz,
- Öğrenciler ve ailelerini olumlu bir şekilde yönlendirir ve ortak çalışma gereğini kabul eder,
- Sert davranmaktan kaçınır,
- Eleştirmekten ziyade ödüllendirmeye önem verir,
- Öğrencilerin, isteklerini, yeteneklerini ve kişiliklerini bilir,
- Sonuçları, değişken ve ilginç olarak görür,
- Geniş kapsamlı müfredatı temel becerileri geliştirmek için en iyi yol olarak görür,
- Öğrenim deneyimleri için merak ve yaratıcılığı anahtar kavram olarak görür,
- İçerik ve öğrencilere uyum sağlamak için öğretim faaliyetlerini çeşitlendirir.

Yukarıdaki öğretmen davranışlarının olduğu bir sınıf ortamı, geleceğe yönelik sağlıklı ve ufukları geniş bireyler yetiştirilmesi için önemlidir. Fakat bunları

yapabilecek öğretmenlerin yetiştirilmesi ve öğretmenlerin gerekli eğitim-öğretim ortamlarının hazırlanması gerekir.

Japon eğitim felsefesini oluşturan şu sözler toplumlar için öğretmenlik mesleğinin ne denli önemli olduğunu açıkça ortaya koymaktadır: "Yetiştirdiği her insanı yeniden kullanabilen toplum, akılcı, uygar, ileri bir toplumdur. Ancak yetişkin insanların en iyilerini öğretmenlik mesleğine seçebilen toplum en güçlü toplumdur" (Ayarıcı, 2007:18).

Bugün küreselleşmenin sınırları kaldırmasındaki en önemli araç bilgidir. En çok bilgi üreten, sorunlara çözüm bulan ve çağın gereksinimlerini topluma aktaran ülkeler, eğitim ve öğretime çok büyük önem veren ülkelerdir.

Çağı yakalama ve daha ileri gitme adına çaba harcayan toplumların, öğretmenlik mesleğine ve de öğretmenlerine gereken önemi ve değeri vermeleri gerekmektedir. Bu değer ise, öğretmenlerin yetiştirilmesinden, göreve atanmasına, çalışma şartlarından, çalışma sistemlerine kadar birçok alanda gerekenin yapılması ve denetlenmesiyle ilgilidir.

Eğitim sistemi günümüz koşullarına cevap verebilecek, bireylerin yaptıklarını tekrarlayan değil de, yeni ve gerekli şeyler yapabilme yeteneğine sahip insanlar yetiştirmeyi amaç edinir. Türk Milli Eğitim sisteminde vatanına ve milletine faydalı, üretken, yeniliklere açık, bilimin ve bilginin önemini kavramış, tarihini ve bulunduğu coğrafyanın önemini ve niteliklerini iyi bilen bireyler yetiştirmek önemlidir. Bu kutsal görev de öğretmenlere düşmektedir. Çünkü Öğretmen sahip olduğu bilgi muhtevasını öğrencilere aktarmanın yanında öğrencilerin kişiliğiyle de etkilemektedir. Bu açıdan öğretmenin en önemli sorumluluğu da geleceğe rol model olmaktır.

1870 yılında Darülmuallimat Okulu ile öğretmen yetiştirmeye başlamış bir millet bugün mesleğini severek yapan iyi öğretmen yetiştirme konusunda sıkıntılar yaşamaktadır. Sadece öğretmen yetiştirme işi değil bütün meslek eğitimlerinde büyük sıkıntı yaşanmaktadır. Nedenleri sadece eğitim kurumlarının üstüne atmak da yanlış olacaktır ama toplumu düzenleme işi de eğitim kurumlarının baş görevidir. "Türkiye’de Okullar Ne işe Yarar?" adlı eserinde Vahit Bademci bugünkü duruma gelişimizi eğitime yatırım yapılmamasına ve bunun sonucu olarak da toplumda meydana gelen anomi, kültür boşluğu, yabancılaşma ve toplumsal çözülme kavramlarıyla anlatmıştır.

Öğretmenlik mesleğinin sorumluluğunu bilmek ve görevini en iyi yapmaya çalışmak, öğretmenlerin, öğretmen adayı oldukları eğitim fakültelerinde kazandıkları ilgi, tutum ve beklentiler doğrultusunda bir yol izler. Onların öğretmen adayyken meslek hakkında yaşadıkları endişeler, öğretmen olunca karşılaştıkları problemlerle birleştiği zaman ise onlar için o kutsal meslek, sorunlu ve zorunlu bir uğraş haline geliyor. Bu sorunların tespiti için öğretmen adaylarının görüşleri büyük önem taşımaktadır. Sorunun tespit edilmesi çözüme doğru atılmış ilk adım olması açısından da önemlidir.

Sosyal bilgiler öğretmen adayları, geleceğin birer öğretmenleri olacakları için onların öğretmenlik mesleğiyle ilgili görüşleri bizim için önemlidir. Bu görüşler ışığında, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı olumsuz bakış açılarının nelerden kaynaklandığını, öğretmenlik mesleğini tercih sebeplerini ve gelecekte beklediklerini görebiliriz.

1.1.Problem Durumu

Öğretmenlik mesleği Türkiye’ de hem saygınlık hem de ekonomik açıdan ne yazık ki hak ettiği yerde bulunmamaktadır. Mesleğin itibarının artırılması kaliteli ve profesyonel öğretmen yetiştirmeye bağlıdır.

Öğretmen eğitiminin kalitesini arttırmak amaçlanıyorsa öğretmenin kişiliği, mesleki yeterliği ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının yeterli bir düzeye getirilmesi gerekir. Sabır, özveri ve sürekli çalışmayı gerektiren öğretmenlik mesleğinde başarılı olmak için bu mesleği severek ve isteyerek yapmak çok önemlidir. Bir mesleğin seçimi, o mesleğe karşı duyulan endişelerin ortadan kaldırılmasıyla daha da artacaktır. Bu endişeler tespit edilmeden bir çözüm üretilmez. Bundan dolayı araştırma, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğiyle ilgili görüşlerini tespit etmek için yapılmıştır.

Bu araştırma; Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğiyle ilgili görüşleri nelerdir? sorusuna cevap vermektedir.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğiyle ilgili görüşlerini tespit etmek ve bu doğrultuda öneriler geliştirmektedir. Bu amaç doğrultusunda araştırma yapılmış ve aşağıdaki alt problemlere cevap verilmiştir.

1- Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı **tutumları** nasıldır?

- a) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları, **cinsiyete** göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- b) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları, öğretmen adaylarının **mezun oldukları okul türüne** göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- c) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları, öğretmen adaylarının **babalarının ve annelerinin eğitim durumlarına** göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- d) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları, öğretmen adaylarının **babalarının ve annelerinin mesleğine** göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- e) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları, öğretmen adaylarının **ailelerinin yaşadığı yerleşim yerine** göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- f) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları, öğretmen adaylarının **ailelerinin aylık gelirine** göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2- Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı ilgileri nasıldır?

- a) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı ilgileri, **cinsiyete** göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- b) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı ilgileri, öğretmen adaylarının **mezun oldukları okul türüne** göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

- c) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı ilgileri, öğretmen adaylarının **babalarının ve annelerinin eğitim durumlarına** göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- d) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı ilgileri, öğretmen adaylarının **babalarının ve annelerinin mesleğine** göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- e) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı ilgileri, öğretmen adaylarının **ailelerinin yaşadığı yerleşim yerine** göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- f) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı ilgileri, öğretmen adaylarının **ailelerinin aylık gelirine** göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3- Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinden beklentileri nelerdir?

- a) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinden beklentileri, **cinsiyete** göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- b) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinden beklentileri, öğretmen adaylarının **mezun oldukları okul türüne** göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- c) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinden beklentileri, öğretmen adaylarının **babalarının ve annelerinin eğitim durumlarına** göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- d) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinden beklentileri, öğretmen adaylarının **babalarının ve annelerinin mesleğine** göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- e) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı beklentileri, öğretmen adaylarının **ailelerinin yaşadığı yerleşim yerine** göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- f) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı beklentileri, öğretmen adaylarının **ailelerinin aylık gelirine** göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

1.3.Araştırmanın Önemi

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı kaygılı bakışlarını ve gelecek endişelerini tespit etmek, bu kaygılara ve endişelere bir çözüm üretmek için önemlidir. Öğretmen adaylarının görüşleri, her şeyden önce onların bu mesleği neden seçtikleri konusunda yol gösterecek ve öğretmen adaylarının tutum, beklenti ve ilgi düzeylerini belirlemede yardımcı olacaktır.

İyi ve kaliteli öğretmen yetiştirilmek isteniyorsa ilk başta, problemler tespit edilmelidir. Bu problemlerin tespit edilmesi ve çözüm çerçevesi oluşturulabilmesi için bu araştırma önemlidir.

1.4. Varsayımlar

1. Öğretmen adaylarına uygulanan anket soruları, öğretmen adayları tarafından objektif olarak cevaplandırıldığı varsayılmıştır.
2. Araştırma için seçilen örneklem, evreni temsil edebileceği varsayılmıştır.
3. Araştırmada veri toplamak için geliştirilen anketin, araştırmanın amacına ulaşmak için yeterli olduğu varsayılmıştır.
4. Araştırmada kullanılan istatistiksel analiz teknikleri araştırmanın problem ve alt problemlerine uygun olduğu varsayılmıştır.

1.5.Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencileri,
- Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyetleri, mezun oldukları okul türleri, ailelerinin eğitim durumları, annelerinin ve babalarının mesleği, ailelerinin yerleşim yerleri ve ailelerinin gelir durumları,
- Ruşen Kesim AYARCI'dan izin alınan Tutum Düzeyi Bilgi Formu'ndaki ifadeler (Ek-1),
- 2010-2011 Eğitim-Öğretim yılı ile sınırlıdır.

1.6.Tanımlar

Sosyal Bilgiler: Kritik sosyal konularda vatandaşlık becerilerinin uygulanması amacıyla, sosyal ve beşeri bilimler kavramlarının disiplinler arası bir yaklaşımla kaynaştırılmasıdır.(Barth, 1991,Akt:Öztürk,2006)

Öğretmen Adayları: Üniversitelerin eğitim fakültelerinde okuyan öğrenciler (Ayarıcı,2007: 37)

Tutum Düzeyleri: Düşüncedeki bazı hükümlerin nesnelerde bulduğu karşılık düzeyi (Kılıç, 2002:155)

İlgi: İki şey arasında bulunan herhangi bir bağlılık, ilişki, alaka, taalluk (TDK, 1982: 407)

Beklenti: Bireyin psikolojik olarak varmayı umduğu istek, umma.(İnceoğlu, 1985: 5)

İKİNCİ BÖLÜM

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. EĞİTİM VE TANIMI

İnsan eğitimsiz yaşayamaz. Eğitim insanın gıdasıdır. Yaşamını sürdürmek için insanın doğuştan getirdiği hiçbir davranışı yoktur. Emme, solunum, tutunma, ağlama gibi birkaç tepkisinin dışında insan, yaşam için gerekli her davranışını öğrenmek zorundadır. İnsanın kendi kendine öğrendiği davranışları vardır. Ama bunların sayısı başkalarının etkisi, rehberliği ile öğrendiklerinden daha azdır. İnsan, davranışlarının çoğunluğunu eğitimcilerin yol göstericiliği ile öğrendiğinde başkalarınca eğitiliyor demektir. Davranışların doğrudan veya öteki kişilerden öğrenilmesi ömür boyu sürer. Böylece insan yaşam boyu eğitim sürecinin içinde bulunur (Ataünal, 2000:1).

Eğitim, John Dewey’e gelinceye kadar farklı eğitim felsefecilerinin görüşleri istikametinde açıklandı. Bu görüş sahipleri, kendi felsefi görüşlerine göre eğitimi değişik şekillerde tarif etmişlerdir. İlk defa Dewey eğitim sürecinin içinde ne olup bittiğini düşünmüş “eğitimi yaşantıların yeniden düzene konulması ya da davranışların yenilenmesi” olarak görmüştür. Dewey’den sonra gelenler, O’nun 1920’lerde ortaya koyduğu eğitimle ilgili görüşlerini doğrultusunda, eğitimin daha anlaşılır tanımlarını yapmaya çalışmışlardır. Preston, eğitimin görevini “bireyin etrafında, gelişmesinin her aşamasında, istenilen tepkileri ve beklenen değişimleri en iyi şekilde oluşturulabilecek bir çevre düzenlemektir” şeklinde belirtmiştir. (Büyükkaragöz ve diğ., 1998:26). Tyler (1950:4)’a göre eğitim, kişinin davranış örüntülerini değiştirme sürecidir. Ertürk (1972:12) ise eğitimi bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci olarak ele almıştır. Yıldırım (1983:12), insan davranışlarında bilgi, beceri, anlayış ilgi, tavır, karakter ve önemli sayılan kişilik nitelikleri yönünden belli değişimler sağlamak amacıyla yürütülen düzenli bir etkileşim olarak tanımlamaktadır(Yücel, 2004:7).

Belli bir plan ya da program uygulanarak gerçekleştirilen eğitim tanımlarından başlıcaları şunlardır(Ertürk, 1973, akt: Kaya, 2007:6):

- Eğitim, önceden saptanmış ilkelere göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkinlikler dizgesidir.

- Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme oluşturma sürecidir.

Eğitim bir süreçtir. Süreç, belli bir sonuca ulaşmak veya bir oluşumu gerçekleştirmek için birbirini izleyen olayların ya da durumların akışıdır. Eğitim sürecini birbirini izleyen ve birbiri üzerine biriken öğrenme ve öğretme olayları oluşturur. Öğrenmenin oluşmasını sağlayan her türlü etki eğitim sürecinin bir parçasıdır(Filiz, 2004:3).

Eğitim ailede başlar, günlük yaşamda, okulda ve iş yerinde devam eder. Dernekler, kitle iletişim araçları, siyasi partiler ve diğer kurumlar bu eğitim süreci içinde yer alırlar. Ancak çağımızda eğitim deyince artan ölçüde okullarda yapılan eğitim anlaşılmaktadır. Okul dışında da bireyleri bir mesleğe hazırlamak ve onları yaşama uyumlarını kolaylaştırmak için açılmış eğitim kurumları vardır. Fakat okullar, eğitim sürecinin en önemli ögesini oluşturur(Fidan, 1996, akt: Kaya, 2007:6).

Eğitim kamusal bir hizmettir. Devlet, eğitim hizmetlerini topluma sunmakla yükümlüdür. Eğitim sistemi ve okullar bu hizmeti halka sunmak için kurulmuşlardır. Eğitim hizmetlerini anlatmak için doğrudan eğitim sözü de kullanılır. Bu anlamda eğitim sözü bir toplumsal hizmeti anlatır. (Ataünal, 2000:2)

2.2. EĞİTİMİN TÜRKİYE'DEKİ TARİHSEL TEMELLERİ

2.2.1. Türklerin Müslüman Olmadan Önceki Eğitim Tarihi

Tükler Müslüman olmadan önceki eğitimlerini Hunlar, Göktürkler ve Uygurlar dönemi Türklerde Eğitim başlığı altında üçe ayırabiliriz.

Hunlar döneminde yazılı eğitim kaynaklarına rastlanmayıp usta çırak ilişkisiyle yapılan eğitim görülmektedir. Akyüz'e (2009) göre Hunlarda yapılan eğitimi informal mesleki eğitim olarak tanımlanabilir.

Göktürkler Orhun anıtlarında sosyal devlet anlayışı içinde devlet yapılarını iç ve dış tehditleri sosyo-ekonomik yapılarını yazılı hale getirmişlerdir. Bu anıtlar hitabet sanatının o dönemdeki en güzel örnekleridir. İçerik olarak bu anıtlara bakıldığı zaman eğitimin devlet bekası için ne kadar önemli olduğu ortaya çıkarılabilir.

Uygurlar da ise yerleşik hayata geçmenin ve Çinlilerin etkisiyle okur-yazar oranları artmıştır. Katiplik, bürokratik ve danışmanlık meslek alanları olarak gözükmüştür. (Akyüz, 2009)

2.2.2. Türklerin Müslüman Olmalarından Sonraki Eğitim Tarihi

Talas savaşından sonra Türkler arasında İslamiyet yayılmaya başlamıştır. İslamiyet'in yayılması Türklerin sosyal ve kültürel yaşamını etkilemiştir. Bu etki gittikçe etkisini arttırarak Türk eğitim sistemini etkilemiştir. İslamiyetle beraber Arap ve İranlı düşünürler Türk düşünce tarihine yön vermiştir(Arslan, 2004).

2.2.2.1. Anadolu Selçuklularında Eğitim

Selçuklular bilime ve devlet adamı eğitimine önem vermişlerdir. Bu dönemde medreseler daha da yaygınlaşarak Anadolu'ya yayılmıştır. Ayrıca bu dönemde Ahilik gibi bir yaygın eğitim kurumunu da görmekteyiz(Arslan, 2004:107).

Bu dönemde Mevlana, Hacı Bektaş-ı Veli, Nasrettin Hoca, Yunus Emre ve Nizam-ül Mülk gibi önemli halk eğitimcileri vardır.

2.2.2.2. Osmanlıda Eğitim

Osmanlılarda medreseler daha fazla yaygınlaşarak en önemli eğitim kurumu haline gelmiştir. Bu medreselerin gelirleri vakıflar tarafından sağlanmıştır. Osmanlı'nın gerileme döneminde medreseler bozulmaya başlamıştır. Arslan'a (2004:109) göre bozulma sebepleri şunlardır:

- Siyasetin bilim anlayışını baskı altında ve dar kalıplar içinde tutması
- Her şeyin altında imanın esaslarının aranması
- Batı ile karşılaştırmaların yapılmaması
- Mali açıdan yetersizliklerin başlaması
- Kendilerini yenileme gereği hissetmemeleri
- Vakıfların çıkar amacıyla kullanılmaları

Osmanlılarda medrese eğitiminin yanında günümüz ilköğretim formatında eğitim yapan Sıbyan mektebi bulunmaktadır. 5-7 yaşları arasındaki erkek ve kız çocuklar bu eğitimi almaktadır. Okulların genel bir eğitim süresi olmamakla beraber 3-4 yıl civarında sürmektedir. Ezbere dayalı bir eğitim verilmektedir.

Devşirme sistemi içindeki üstün yetenekli çocukların oluşturduğu, devletin kurumlarına nitelikli eleman yetiştirmek için eğitim yapan Enderun mektepleri bulunmaktadır.

Enderun mektebinde eğitim odalar şeklinde verilmiştir. Bir alt odada başarılı olan öğrenciler bir üst odada eğitim görmeye hak kazanmışlardır. Bu eğitim süreci toplam olarak yedi odadan oluşmaktadır. (Arslan, 2004)

Yabancı ve azınlıklar, özellikle Tanzimat'ın kendilerine tanıdığı aşırı özgürlüklerden yararlanarak, eğitimde önemli gelişmeler sağlamışlardır. Ama bu katkı, Osmanlılar içinde yaşayan azınlıklar ve yabancılara yönelik olmuştur. Bu okulların sayısı Osmanlıların son zamanlarında iyice artmış ve eğitim amacına hizmet etmek yerine Osmanlıların çöküş sürecini hızlandırmışlardır. (Arslan, 2004; 110-111)

2.2.2.3. Eğitimde Yenileşme Hareketleri

Osmanlılarda yenileşme hareketlerinde eğitim sistemi tamamen Batı örnek alınarak oluşturulmaya çalışılmıştır. Fakat Batıdaki okul sistemi ve ders içerikleri Osmanlılardaki okul sistemi ve ders içerikleriyle paralel olmadığı için istenilen başarılı sonuç ortaya çıkmamıştır. İlk yenileşme hareketleriyle birlikte ilköğretimin zorunlu olması gerektiği düşüncesi gündeme gelmiştir. 1824 yılında II. Mahmut bir fermanla ilköğretimi zorunlu hale getirmiştir. Ancak ilköğretimin tüm yurttan zorunlu hale gelmesi Tanzimat döneminde gerçekleşmiştir. (Arslan, 2004)

1864 yılında yayımlanan Maarif-i Umumiye Nizamnamesi eğitimde yaşanan sorunların çözüm yollarını maddeler halinde vermiştir. Bu maddeler; ilköğretimin zorunluluğundan, rüştiyelerin, idadiyelerin, sultanilerin hangi yerleşim yerinde kurulacağından, öğretim yöntem ve tekniklerinin geliştirileceğinden oluşmuştur.

Mutlakiyet döneminde çeşitli meslek ve sanat okullarının açıldığı görülmüş ve Osmanlı tarihinde ilk kez özel eğitim kurumları açılmaya başlamıştır.

Cumhuriyet öncesi dönemde okullar yönetim açısından şöyle bir yapılanma göstermektedir. (Başaran, 1994, akt: Arslan, 2004:116)

- Yabancı devletlerce ve kiliselerce açılmış, yabancı dille öğretim yapan okullar: Bunlar devlet yönetiminin ve denetiminin dışındaydılar.

- Medrese ve Sıbyan okulları: Bunlar büyük bir bölümü özel vakıflarca; sultanların vakıflarına bağlı olanlar ise Şer-iye ve Efkafe Bakanlığı'na yönetildi.
- Ortaöğretim, rüştiye, idadi, sultani gibi mektepler ile yüksek meslek okulları Eğitim Bakanlığı'na bağlıydı.
- İlköğretim düzeyindeki okullar ile sanat okulları il özel idarenin yönetimindeydi.
- Sıbyan okullarının bir bölümü doğrudan mahallelerce açılmıştı.
- Özel okullar, bu okulları kuranlar tarafından yönetiliyordu. Devletçe desteklenmiyordu.
- Azınlık okulları: Azınlıklar tarafından yönetiliyordu. Devletin denetimi dışındaydı.

2.2.2.4. Cumhuriyet Döneminde Eğitim

Kurtuluş savaşı sırasında Ankara'da bir eğitim kongresi toplanmış ve Mustafa Kemal çok önemli bir konuşma yapmıştır. O konuşmasında, yeni bir insan tipi yetiştirilmesi gereği üzerinde durmuştur. Bu insan tipi milli bir eğitim almış, öncelikle milli varlığı koruması kendisine en temel değer olarak öğretilmiş bir insan tipidir. (Akyüz, 2009)

Cumhuriyet döneminde toplumun % 10'un dışında kalan kesiminin cahil olması sebebiyle Atatürk eğitim düzeyinin yükseltilmesi için çok büyük çaba harcamıştır.

Cumhuriyet döneminde eğitim laikleştirilmiş, demokratikleştirilmiştir. Laiklik çizgisinde eğitim, tarih ve dil konusunda milli amaca yönelmeye başlamıştır. Latin harfleri bu dönemde kabul edilmiştir.

Cumhuriyet döneminde Atatürk ilkelerine bağlı, laik, aktif yeni bir insan tipi yetiştirmek eğitimin en önemli amaçlarından biri olmuştur. Bu dönemde öğretim birliği anlamına gelen ve eğitim tarihimiz açısından bir devrim olarak nitelendirilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu 3 Mart 1924'te 430 sayılı kanunla kabul edilmiştir.

Bu kanunla şu düzenlemeler yapılmıştır (Akyüz, 2009:330) ;

- Ülkedeki tüm bilim ve öğretim kurumları Maarif Vekâletine bağlanmıştır.

- Şer'îye ve Evkaf Vekâleti ya da özel vakıflarınca idare edilen tüm medrese ve mektepler Maarif Vekâletine bağlanmıştır.
- Şer'îye ve Evkaf Vekâleti bütçesinde mekteplere ve medreselere ayrılan para, Maarif bütçesine geçirilecektir.
- Maarif Vekâleti yüksek din uzmanları yetiştirmek için Darülfünunda bir İlahiyat Fakültesi, imam ve hatip yetiştirmek için de ayrı mektepler açılacaktır.

Cumhuriyet döneminde Eğitim Bakanı İsmail Safa Özler'in ve Vasıf Çınar'ın yayınladıkları genelgeler eğitim tarihimiz açısından önem taşımaktadır. Eğitim Bakanı İsmail Safa Özler'in 8 Mart 1923 tarihli genelgesinde eğitimin amaçları şöyle gösterilir (Akyüz, 2009:331);

- Nesillerin, milli varlıkları ile çatışmayan her fikre saygılı olarak yetiştirilmesi.
- Okulların, ülkeyi iktisadi esaret altında bırakmayacak kafalar yetiştirmesi.
- Her şeyde güçlü ve azimli nesiller yetiştirilmesi.

Eğitim Bakanı Vasıf Çınar'ın 8 Eylül 1924 tarihli genelgesinde de, eğitim ve öğretimin temel amaçları özetle şöyle gösterilir (Akyüz, 2009:331);

- Eğitimin, milli esaslara ve Batı medeniyetinin yöntemlerine dayanması.
- Okulların insan ilişkileri, toplumsal yaşama kuralları, temizlik, düzen vs. gibi hususlarda medeni ve örnek alınacak bir eğitim yapmaları.
- Çocukların kalplerinde ve ruhlarında Cumhuriyet için fedakar olma ülküsünü taşımaları.
- Okulların vicdan ve fikir hürriyeti ve bilinçli bir sorumluluk telkin etmesi.
- Öğretimin uygulamalı ve işe yarar bir hale getirilmesi.
- Okulların ilim ve okuma zevkini vermesi.
- Okulların, halka, sağlığın değerini ve sağlıklı olmanın yollarını öğretmesi.
- Okulların, beden ve fikrin dengeli gelişimini sağlaması.
- Okulların toplumunun ve ailenin ihtiyaçlarını dinleyip göz önünde tutması.
- Okulların tasarruf, yardımlaşma ve iktisat fikirleri vermesi.
- Okulların çocuklarda hür ve makul bir disiplin oluşturmaları.

2.3. TÜRK MİLLİ EĞİTİMİNİN AMAÇLARI VE TEMEL İLKELERİ

1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile Türk Milli Eğitim Sistemi, örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana başlığa ayrılmıştır.

Örgün eğitim; belirli yaş guruplarındaki kişilere milli eğitimin amaçlarına uygun olarak okul çatısı altında uzman kişiler tarafından düzenli olarak yapılan eğitimidir (Taş, 2004). Örgün eğitim kurumları; okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim kurumlarından oluşur.

Yaygın eğitim örgün eğitim yanından veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar. Bilimsel ve teknolojik alanlardaki hızlı gelişme ve değişme nedeniyle örgün eğitimde alınan bilgiler çabuk eskimekte ve kullanılmaz hale gelmektedir. Kişilerin günün şartlarına uyumunu kolaylaştırmak ve sürekli olarak yenilenmelerini sağlamanın etkin yollarından biri yaygın eğitimidir. Bu nedenle her yaştaki insanın bu eğitim hizmetinden yararlanması sağlanmalıdır. (Taş, 2004:261)

Yaygın eğitimin özel amacı örgün eğitimin yanında veya dışında;

- Okuma-yazma öğretmek, eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim imkanları hazırlamak,
- Çağımızın bilimsel, teknolojik, iktisadi, sosyal ve kültürel gelişmelerine uymalarını sağlayıcı eğitim imkanları hazırlamak,
- Milli kültür değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı, benimsetici nitelikte eğitim yapmak,
- Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma ve örgütlenme anlayış ve alışkanlıklarını benimsetmek,
- İktisadi gücün artırılması için gerekli beslenme ve sağlıklı yaşama şekli ve usullerini benimsetmek,
- Boş zamanları iyi bir şekilde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak,
- Kısa süreli ve kademeli eğitim uygulayarak ekonomimizin gelişmesi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslekleri edinmelerini sağlayıcı imkanlar hazırlamak,
- Çeşitli mesleklerde çalışmakta olanların hizmet içinde ve mesleklerinde gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaktır.

Bu amaçlar ışığındaki yaygın eğitim kurumları;

- Halk eğitim merkezleri
- Çıraklık eğitim merkezi
- Pratik kız sanat okulları
- Olgunlaşma enstitüleri
- Endüstri pratik sanat okulları
- Mesleki eğitim merkezleri
- Yetişkinler teknik eğitim merkezleri
- İş eğitim merkezleri
- Bilim ve sanat merkezleri
- Eğitim ve uygulama okulları
- Özel dershaneler
- Açık ilköğretim
- Özel kurslar
- Açık lise
- Mesleki ve teknik açıköğretimdir.

1973 yılında çıkarılan ve 1983 yılında bazı düzenlemeler yapılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre Türk Milli Eğitiminin Amaçları ve Temel İlkeleri aşağıdaki verilmiştir; (MEB. 1973. *Mevzuat Bankası*. Web: <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html> 22 Nisan 2011'de alınmıştır.)

2.3.1. Türk Milli Eğitiminin Amaçları

2.3.1.1. Genel amaçlar:

Madde 2 – Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. **(Değişik: 16/6/1983 - 2842/1 md.)** Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

2.3.1.2. Özel amaçlar:

Madde 3 – Türk eğitim ve öğretim sistemi, bu genel amaçları gerçekleştirecek şekilde düzenlenir ve çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumlarının özel amaçları, genel amaçlara ve aşağıda sıralanan temel ilkelere uygun olarak tespit edilir.

2.3.2. Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri

2.3.2.1. Genellik ve eşitlik:

Madde 4 – Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.

2.3.2.2. Ferdin ve toplumun ihtiyaçları:

Madde 5 – Milli eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir.

2.3.2.3. Yöneltilme:

Madde 6 – Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler.

(Değişik: 16/8/1997 - 4306/3 md.) Milli eğitim sistemi, her bakımdan, bu yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir. Bu amaçla, ortaöğretim kurumlarına, eğitim programlarının hedeflerine uygun düşecek şekilde hazırlık sınıfları konulabilir.

Yöneltmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metotlarından yararlanılır.

2.3.2.4. Eğitim hakkı:

Madde 7 – İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır.

İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar.

2.3.2.5. Fırsat ve imkan eşitliği:

Madde 8 – Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanır.

Maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır.

Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.

2.3.2.6. Süreklilik:

Madde 9 – Fertlerin genel ve mesleki eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır.

Gençlerin eğitimi yanında, hayata ve iş alanlarına olumlu bir şekilde uymalarına yardımcı olmak üzere, yetişkinlerin sürekli eğitimini sağlamak için gerekli tedbirleri almak da bir eğitim görevidir.

2.3.2.7. Atatürk İnkılap ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği:

Madde 10 – (Değişik: 16/6/1983 - 2842/2 md.) Eğitim sistemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim

faaliyetlerinde Atatürk inkılap ve ilkeleri ve Anayasada ifadesini bulmuş olan Atatürk milliyetçiliği temel olarak alınır. Milli ahlak ve milli kültürün bozulup yozlaşmadan kendimize has şekli ile evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesine ve öğretilmesine önem verilir.

Milli birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak Türk dilinin, eğitimin her kademesinde, özellikleri bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan öğretilmesine önem verilir; çağdaş eğitim ve bilim dili halinde zenginleşmesine çalışılır ve bu maksatla Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile işbirliği yapılarak Mili Eğitim Bakanlığınca gereken tedbirler alınır.

2.3.2.8. Demokrasi eğitimi:

Madde 11 – (Değişik: 16/6/1983 - 2842/3 md.) Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevi değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılır; ancak, eğitim kurumlarında Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine aykırı siyasi ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasi olay ve tartışmalara karışılmasına hiçbir şekilde meydan verilmez.

2.3.2.9. Laiklik :

Madde 12 – (Değişik: 16/6/1983 - 2842/4 md.) Türk milli eğitiminde laiklik esastır. Din kültürü ve ahlak öğretimi ilköğretim okulları ile lise ve dengi okullarda okutulan zorunlu dersler arasında yer alır.

2.3.2.10. Bilimsellik:

Madde 13 – Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyla ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir.

Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmenin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır.

Bilgi ve teknoloji üretmek ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları gereğince donatılıp güçlendirilir; bu yöndeki çalışmalar maddi ve manevi bakımından teşvik edilir ve desteklenir.

2.3.2.11. Planlılık :

Madde 14 – Milli eğitimin gelişmesi iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak eğitim - insangücü - istihdam ilişkileri dikkate alınmak suretiyle, sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak mesleki ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir.

Mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla tespit edilir ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın mesleki eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir.

Eğitim kurumlarının yer, personel, bina, tesis ve ekleri, donatım, araç, gereç ve kapasiteleri ile ilgili standartlar önceden tespit edilir ve kurumların bu standartlara göre optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi sağlanır.

2.3.2.12. Karma eğitim:

Madde 15 – Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkan ve zorunluluklara göre bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir.

2.3.2.13. Okul ile ailenin işbirliği:

Madde 16 – (Değişik: 10/11/2004-5257/1 md.) Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul ile aile arasında iş birliği sağlanır.

Bu amaçla okullarda okul-aile birlikleri kurulur. Okul-aile birlikleri, okulların eğitim ve öğretim hizmetlerine etkinlik ve verimlilik kazandırmak, okulların ve maddî imkânlardan yoksun öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak üzere; aynî ve nakdî bağışları kabul edebilir, maddî katkı sağlamak amacıyla sosyal ve kültürel etkinlikler ve kampanyalar düzenleyebilir, okulların bünyesinde bulunan kantin, açık alan, salon ve benzeri yerleri işlettirebilir veya işletebilirler. Öğrenci velileri hiçbir surette bağış yapmaya zorlanamaz.

Okul - aile birliklerinin kuruluş ve işleyişi, birlik organlarının oluşturulması ve seçim şekilleri, sosyal ve kültürel etkinliklerden sağlanan maddî katkılar, bağışların kabulü, harcanması ve denetlenmesi ile kantin, açık alan, salon ve benzeri yerlerin işlettilmesi veya işletilmesinden sağlanan gelirlerin dağıtım yerleri ve oranları, harcanması ve denetlenmesine dair usul ve esaslar, Millî Eğitim ve Maliye bakanlıklarınca müştereken hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

Okul - aile birliklerinin gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

2.3.2.14. Her yerde eğitim:

Madde 17 – Milli eğitimin amaçları yalnız resmi ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, işyerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır.

Resmi, özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri, Milli Eğitim amaçlarına uygunluğu bakımından Millî Eğitim Bakanlığının denetimine tabidir.

2.4. SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ

2.4.1. Sosyal Bilimler Kavramı

İnsanın, çeşitli etkileşimlerle oluşturduğu toplumsal ve doğal olmak üzere iki çevresi vardır. Bu sebeple temelde bilimi iki ana başlık altında toplamak mümkündür. İnsanın, doğa ve fiziki dünya ile olan ilişkisini inceleyen doğa bilimleri ile diğer insan ve insan grupları ile olan ilişkilerini inceleyen sosyal bilimlerdir. Bu temel bilimlerin kendi içerisinde farklı ama az çok ilişkili alanları bulunmaktadır.(Dönmez, 2003)

Günümüzde ve geçmişte toplumsal yaşam içinde insanın, insanla, çevresi ile kurumlarla ilişkilerini inceleyen birçok disiplin bulunmaktadır. Bu disiplinler “Sosyal Bilimler” adı altında toplanmaktadır. Sosyal Bilimler alanına giren bilimler, disiplinler, amacına göre farklı biçimlerde sınıflanmaktadır. Genel olarak Tarih, Coğrafya, Antropoloji, Arkeoloji, Hukuk, Ekonomi, Psikoloji, Sosyoloji, Siyasi Bilimler, Dil Bilim, Sosyal Bilimler arasında yer alan disiplinlerdir. Bu disiplinlerin her birinin çalışma alanı bilim adamları tarafından tanımlanmış ve uzmanlık alanları olarak kabul görmüştür. Bu disiplinlerin her biri ayrı bir konu alanı ve ders olarak ele alınmaktadır. (Erden, 1997:34)

İnsan tarafından oluşturulan gerçekler, doğumdan ölüme, evlenmeden boşanmaya, savaştan barışa, devlet kurmadan yıkmaya kadar pek çok olguyu içerebilir. İcatlar da insan tarafından oluşturulan gerçeklerdir. Uçak, gemi, radyo, televizyon vb. gibi örnekler fen bilimlerinin kapsamına girebilir; fakat bu icatların kişi, kurum ve toplum arasındaki ilişkileri etkileyiş biçimleri ve bunun sonucu ortaya çıkan toplumsal olgular sosyal bilimlerin konusuna girebilir. (Sönmez, 1997:2)

Sosyal Bilimler gerçeği ele alır ve inceler. Milletlerin geçmişteki yaşamları, yaşadıkları, kurdukları devletler, birbirleriyle ilişkileri, diğer devletlerle ilişkileri, hangi coğrafyada yaşadıkları ve yaşadıkları coğrafyanın jeostratejik ve jeopolitik önemi, ekonomisi, nüfus hareketleri ve nüfusun yapısı, eğitim seviyesi, insan davranışları sosyal bilimleri ilgilendiren öğelerdir.

2.4.2. Sosyal Bilgiler Kavramı

İnsanlar ve toplumlar sürekli bir değişim içerisinde yer almakta ve karmaşık sorular ve sorunlarla karşı karşıya bulunmaktadır. Bu sebeple, toplumlar ve insanlar için sosyal bilimlerin önemi çok büyüktür. Toplum içinde yaşayan bireylerin ihtiyaçlarıyla, toplumun beklentileri arasındaki dengeyi sağlamada, bireylere gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandırma açısından sosyal bilimlere önemli görevler düşmektedir. Sosyal Bilimlerin değişimi ve sürekliliği inceliyor olması, bireyi toplumsallaştırma amacı güden eğitimde, Sosyal Bilimlerin etkin bir yer kazanmasına yol açmış ve eğitimin, hem bir Sosyal Bilim dalı, hem de Sosyal Bilimlerin uygulama alanı durumuna gelmesi "Sosyal Bilgiler" kavramını meydana getirmiştir. (Dönmez, 2003)

Sosyal bilgiler nedir sorusuna 20. Yüzyıl boyunca birbirinden farklı pek çok yanıt verilmiştir. İlk kez 1970 yılında Barth ve Shermis geniş bir tanım yapmayı başarmıştır. 20. Yüzyılın ilk yarısında yapılan sosyal bilgiler tanımları şöyledir:

- Sosyal bilgiler pedagojik amaçlarla basitleştirilmiş sosyal bilimlerdir. (Shug ve Beery, 1987, akt: Öztürk, 2006:23)
- Sosyal bilgiler vatandaşlık eğitimi amacıyla sosyal bilimler ve beşeri bilimlerin kaynaştırılmasıdır. (Barr ve diğ.,1978, akt: Öztürk,2006)

- Sosyal bilgiler, kritik sosyal konularda vatandaşlık becerilerinin uygulanması amacıyla, sosyal ve beşeri bilimler kavramlarının disiplinler arası bir yaklaşımla kaynaştırılmasıdır.(Barth, 1991, akt: Öztürk,2006)

ABD’de, profesyonel sosyal bilgiler eğitimcilerinin üyesi olduğu Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS), 1992 yılında sosyal bilgilerin tanımıyla ilgili tartışmalara son vermek amacıyla alana kapsamlı bir tanım getirmiştir. Bu tarihten itibaren kabul edilen tanım şöyledir (Savage ve Amstrong, 1996, akt: Öztürk,2006).

“Sosyal bilgiler, sosyal ve beşeri bilimleri vatandaşlık yeterliklerini geliştirmek amacıyla kaynaştıran bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde Sosyal bilgiler, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din ve sosyolojinin yanı sıra beşeri bilimler, matematik ve doğa bilimlerden kendine mal ettiği içerik üzerinde sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma sağlar. Sosyal bilgilerin öncelikli amacı, karşılıklı olarak birbirine bağlı bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumda, genç insanlara bilgiye dayalı ve mantıklı karar alabilme yeteneklerini geliştirmede yardımcı olmaktır.”

Ülkemizde, sosyal bilgiler ile ilgili tanımlardan en kapsamlısı, 2005 yılında değiştirilen sosyal bilgiler programını hazırlayan komisyon tarafından yapılmıştır. Bu komisyona göre:

“Sosyal bilgiler, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir” (MEB, 2005, akt: Safran,2008). Bu tanımla, bireyin iyi bir vatandaş olarak yetiştirilmesini öngörmekle beraber sosyal bilimlerde yer alan disiplinleri öğrencilere basitleştirerek aktarılmasını öngören sosyal bilgiler programının, bireyin çevresiyle etkileşim içinde olan ve geçmişini bilen olaylar arasında bağlantı kurabilen duyarlı vatandaşlar yetiştirilmesinin amaçlandığı görülmektedir.

2.4.3. Sosyal Bilgiler Kavramının Oluşumu

Amerika’da 1784 yıllarına kadar ahlak eğitiminin içinde toplumsal kurallar okutulmuş, Hristiyanlık ön plana çıkarılmış ve Hristiyan olan ülkelerin olmayanlardan daha üstün olduğu savunulmuştur. Amerika Bileşik Devletleri’nde ise, 1892 yılında toplanan Ulusal Eğitim Konseyi, ulusal toplum anlayışını oluşturmak üzere sosyal bilgiler dersini düzenlemiştir. Sosyal bilgiler dersi, tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisi derslerinden oluşturulmuş ve toplumun gereksinimlerine göre içerik yeniden yapılandırılmıştır. (Sönmez, 1997:8)

Bu kavramın kabulü ise ilk kez yine A.B.D.’de 1916 yılında Milli Eğitim Derneği’nin "Orta Dereceli Okulu Teşkilatlandırma Komisyonu Sosyal Bilgiler Komitesi" tarafından gerçekleştirilmiştir. Komite bu kavramı; "konusu doğrudan insan toplumunun teşkilatına ve gelişmesine toplumsal birliklerin bir parçası olması dolayısıyla insana dair bilgiler, sosyal bilgilerdir" şeklinde tanımlamıştır. (Dönmez, 2003)

Bazı insanlar ve kurumlar, sosyal bilgiler programlarını özellikle tarih konularının öğretimi bakımından yeterli derecede etkili bulmuyordu. Bu görüşteki öğretmenlerin bir kısmı 1920’li yıllarda dahi ilkokul sınıflarında tarih öğretmeye devam etmiştir. Buna karşılık bir kısım ilkokul öğretmeni ise, daha ilk günden itibaren disiplinler arası ve bütünleşmiş sosyal bilgiler programını uygulamıştır. (Nelson,1987, akt: Öztürk, 2006:44) ABD’de 1930’lu 1940’lı yıllarda yeniden kurmacılık akımı ve çocuk merkezli eğitim yaklaşımını benimseyen eğitimciler sosyal bilgilerin gelişmesi için çaba harcamışlar; fakat yine de sosyal bilgiler dersi tarih ve coğrafya ağırlıklı olarak 1960’lı yıllara dek devam etmiştir. 1960-70 arasında “yeni sosyal bilgiler” adı altında reform hareketleri düzenlenmiştir. Bunda Bruner’in buluş yoluyla öğrenme kuramı etkili olmuştur. 1980’li yıllarda bu oluşumda terk edilmiş ve geleneksel anlayışa tekrar dönüş yaşanmıştır. Sosyal bilgiler dersini ABD’nin dışında Türkiye, Japonya, Güney Kore, Kanada ve Avustralya’da görmek mümkündür. Bazı ülkelerde de tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisi tek disiplin olarak ayrı ayrı okutulmaktadır. (Safran, 2008:12)

Türkiye’de 1926, 1930, 1936 ve 1948 programlarında tarih, coğrafya ve yurt bilgisi dersleri ayrı disiplinler olarak okutulmuştur. 1962 İlkokul program taslağında Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi dersleri “Toplum ve Ülke İncelemeleri” adı altında

birleştirilmiştir.(Sönmez, 1997). Sosyal Bilgiler (Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi) dersinin hedefleri 1968 İlkokul Programında yer almış, daha sonra bunlara 1990 yılında çevre ve trafikle ilgili olanlar eklenmiştir. Bu hedefler, Vatandaşlık Görevleri ve Sorumlulukları Yönünden, Çevreyi, Dünyayı ve Yurdu Tanıma Yeteneklerini Geliştirmek Yönünden, Ekonomik Yaşama Fikrini ve Yeteneklerini Geliştirme Yönünden olmak üzere dört ana bölüme ayrılmıştır. Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi dersleri 1962 İlkokul programında birleştirilmiş ve dersin adı “Toplum ve Ülke İncelemeleri” olarak önerilmiştir. 1968 Programında ise dersin adı “Sosyal Bilgiler” olmuştur (Sönmez, 1997:44) . Böylece Sosyal Bilgiler dersi İlköğretim okullarında 1968’den itibaren, Ortaokullarda ise 1975’ten itibaren okutulmaya başlanmıştır. Bu uygulama 1985 yılına kadar devam etmiştir. Bu tarihten sonra Sosyal Bilgiler dersi İlköğretim II. Kademedeki Milli Tarih, Milli Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi olarak verilmeye başlanmıştır. 1997-1998 öğretim sezonunda tekrar İlköğretim okullarında (4., 5., 6., 7. sınıflarda) Sosyal Bilgiler dersi okutulmaya başlanmıştır (Safran, 2008:14).

2005 yılında gerçekleşen Sosyal Bilgiler Öğretim Programında dönüşüm yaşanmıştır. Bu program, eğitim bilminde meydana gelen değişimler göz önünde bulundurularak, programların bilgileri ezberlemeye teşvik etme yerine çocukların bazı becerilerini geliştirmeye yönelik konuların öğrencilerin yaş ve gelişim düzeylerine uygun, Sosyal Bilgileri sevdirecek hale getirilmek istenmesi, zorunlu eğitimin 5 yıldan 8 yıla çıkarılmasından sonra, konularda yapılan tekrarları ortadan kaldırarak konu bütünlüğünün sağlanması, kendini ifade edebilen, iletişim kurabilen, iyi birer vatandaş yetiştirmek amacıyla hazırlanmıştır (Yazıcı, Koca,2008).

2.4.4. Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Genel Amaçları

1. Özgür bir birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varır.
2. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişir.

3. Atatürk İlke ve İnkılâplarının, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; lâik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur.
4. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilir.
5. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak, millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul eder.
6. Yaşadığı çevrenin ve dünyanın coğrafi özelliklerini tanıyarak, insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi açıklar.
7. Bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanır, düzenler ve geliştirir.
8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak, kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde ulusal ekonominin yerini kavrar.
9. Meslekleri tanır, çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli olduğuna inanır.
10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesneler, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler, değişim ve sürekliliği algılar.
11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanır.
12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlâkı gözetir.
13. Birey, toplum ve devlet arasındaki ilişkileri açıklarken, sosyal bilimlerin temel kavramlarından yararlanır.
14. Katılımın önemine inanır, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için kendine özgü görüşler ileri sürer.
15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, lâiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçleri ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenler.

16. Farklı dönem ve mekânlardaki toplumlararası siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz eder.
17. İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir.

2.5. MESLEK OLARAK ÖĞRETMENLİK

Öğretmen, araştırmalar sonucu geliştirilen devletin eğitim politikasını uygulamaya koyan, uygulama sonuçları ile bu politikaları etkileyen, eğitimde uzmanlık çalışmalarından ve araştırmalardan faydalanan fakat aynı zamanda bu çalışmalarla iç içe olup onlara problem sağlayan önemli kişidir (Büyükkaragöz, Muşta, 1998:1).

Oğuzkan (1981), Eğitim Terimleri sözlüğünde öğretmeni şöyle tanımlar.

- 1- Resmi ya da özel bir eğitim kurumunda çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin istenilen öğrenme yaşantıları kazanmalarına kılavuzluk etmek ve yön vermekle görevlendirilmiş kimse.
- 2- Bilgi, görgü yaşantısı ile belli dal ve alanlarda başkalarının yetişme ve gelişmesine yardım eden kimse.
- 3- Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği öğrenimi bitirerek ya da yeterlilikleri kazanarak öğretmenlik yapma yetisini elde etmiş kimselerdir (Temiz, 2001:1)

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 43. Maddesinde; “Öğretmenlik mesleği, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği” olarak tanımlanmaktadır.

Öğretmen devletin ihtiyaç duyduğu, nitelikli insan gücünü yetiştirmekle, eğitmekle ve iyi bir vatandaş yetiştirmekle yükümlüdür. Öğretmenlik bilgi, birikim ve bilinç isteyen önemli bir meslektir. Eğitimci olmak özveri ister ve bu özveri öğretmende olması gereken en büyük erdemlerden biridir. Geleceğin doktorunu, mühendisini, avukatını, polisini kısaca bir devletin ihtiyaç duyduğu insan gücünü yetiştiren öğretmenlerdir.

Türkiye’de öğretmenliğin meslekleşmesini sağlayan başlıca koşullar şunlardır:

- Tanımlanmış bir hizmet alanı olma ve o alanda hizmet verme.

- Verdiği hizmetten ötürü yetiştirdiği kişiye, ailesine, topluma, devlete karşı sorumlu olmak.
- Yeterince geniş ve yaygın bir hizmet alanına sahip olma.
- Belirli bir uzmanlık bilgi ve becerisini gerektirme.
- Örgün mesleksel eğitimden geçme.
- Mesleksel kültüre sahip olma.
- Mesleğe girişte belirli bir seçim ve denetimden geçme.
- Toplumca ve devletçe meslek olarak tanınma ve kabul görme.
- Mesleksel ahlak kurallarına sahip olma.
- Meslek kuruluşları biçiminde örgütlenme.
- Mesleksel amaçlı süreli yayın organına sahip olma.
- Yasal, tüzüksel, yönetmeliksel, statü ve güvenceye kavuşma.
- Sadece öğretmenlik mesleğinin öğrenimini görmüş veya yeterliklerini kazanmış olanların öğretmenlik yapmaya hak ve yetkileri olduğu kesin hükme bağlanmış olmalıdır (Celep, 2004:24)

Eğitimin niteliği ve kalitesi de öğretmenlerin bilgi, birikim ve duyarlılığıyla doğru orantılıdır. Öğretmenlik mesleğinin yeterliğini edinmek amacıyla alından pedagojik formasyon, öğretmeni öğretmen olmayandan ayıran bilgi ve becerilerin tümüdür.

Öğretmen olacak kişi şu üç boyuta sahip olmalıdır:

- 1- Gelişim psikolojisi, Ruh Sağlığı ve Rehberlik bilgisi ile öğrenciyi tanıyarak, ihtiyaçlarını karşılayarak sorunlarının çözümüne yardımcı olur. Eğitimde Program Geliştirme ve Ölçme ve Değerlendirme gibi bilgilerle program hazırlama, değerlendirme ve geliştirme yapar. Genel öğretim, özel öğretimle bilgi ve becerilerini öğretir. Yetişkin psikolojisi ile toplum kalkınmasına katılır. Sosyal Psikoloji, Eğitim Yönetimi, Eğitim Sosyolojisi gibi bilgilerle diğer

personel ve ana babalarla ilişkileri düzenler. Eğitim Teknolojisi Bilgisi ile eğitim kaynaklarını tanır, geliştirir ve bunlardan yararlanır.

- 2- Öğretmen adayı alanı ile ilgili araştırma yapabilmek için araştırma tekniklerini ve istatistiği bilmelidir.
- 3- Küçük bilgi, olgu ve olay gruplarını büyük bir yapıda birleştirmeye yarayacak genel kültür gereklidir. Bunun için Türk dili ve edebiyatı ve kompozisyon yardımı ile Türkçeyi iyi okuyup yazmayı, düşünce tarihi, hukuk bilgisi ve sanat tarihi ile sosyo-kültürel faaliyetleri öğrenir (Temiz, 2001:4).

Etkili bir öğretmen yetiştirmede en önemli nokta 21. Yüzyılın gereklerinin farkında olan, teknolojiyi kullanabilen ve öğretmenlik mesleğine gerçekten ilgi duyarak, mesleğini seven bireyler yetiştirmektir.

Öğretmenlik mesleğinin saygınlığı 1970’li yıllara kadar korunmuş, ancak daha sonra ülkemizdeki hızlı toplumsal değişme ve sanayileşme ile birlikte giderek gerilemeye başlamıştır. 1980’li yıllarda Özal dönemiyle birlikte liberal ekonominin güçlenmesi, yeni meslek gruplarının ortaya çıkması, memurların gelir düzeylerinin giderek düşmesi ile birlikte öğretmenlik mesleği de eski saygınlığını giderek yitirmiş ve toplumsal statüdeki yeri aşağıya doğru düşmeye başlamıştır (Erden, 1999:35).

2.5.1. Öğretmenlik Mesleğinin Özellikleri

Öğretmenlik mesleği, eğitim sektörüyle ilgili sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik, boyutları bulunan, özel uzmanlık bilgi ve becerisini temel alan, akademik çalışma ve mesleki formasyon gerektiren profesyonel statüde bir uğraş alanıdır. (Erden,1998 Akt: Çeliköz, 2004:351) öğretmenlik mesleğinin yapısında yer alan, kendine özgü mesleki özellikler şu şekilde sıralanabilir:

- Öğretmenlik mesleği empatik iletişime dayalıdır.
- Öğretmenlik mesleği yaratıcı olmayı gerektirir.
- Öğretmenlik mesleği sevgi mesleğidir.
- Öğretmenlik, eğitsel amaçlı gözlem becerisi ister.
- Öğretmenlik mesleği, esnek olmayı gerektirir.(Çeliköz, 2004)

Temiz (2001)'e göre, etkili ve yeterli bir öğretmen olabilmek için;

- Kendi alanında yeterli bilgiye sahip olmak.
- Öğretmenlik mesleğini sevmek.
- Etkin bir eğitim öğretim ortamı hazırlamak.
- Önyargıdan uzak öğrencilere eşit davranmak.
- Uyarıcı ve özgür bir ortam sağlamak.
- Kişiliğe odaklaşmamak.
- Davranışlar üzerinde durmak.
- Yaklaşımlarında tutarlı davranmak.
- Etkin dinlemeyi çok kullanmak.
- İyi gözlem yapmak beden dilini yorumlayabilmek.
- Mimik, jest vb. yerinde ve etkili kullanmak.
- Ödül, ceza ilişkisini motivasyon ve davranış yönlendirmede kullanmak.
- Öğrencinin bireyselliğine önem vermek, farklılıklara değer vermek.
- Öğrencinin yaratıcılığına ve gelişmesine olanak tanımak.
- Öğrencilerin mükemmel olamayacağını kabul etmek.
- Geliştirilebileceğini kabul etmek, gereklidir.

2.5.2. Öğretmenlik Mesleğinin Önemi

Tanyol'a (1960) göre öğretmen demek, devlet mekanizmasının dışında ve baskısından uzak, yarını hazırlayan modern evliye demektir. Bütün evliyalar, erenler gibi dıştan fakir, içten zengindir. Gerçek eğitimci, bilgi ve ustalığını esirgemez sevmeyi ve sevilmeyi bilen ve değerlendirendir. (Doster, 1995)

Yukarıdaki atıflardan da anlaşılacağı gibi öğretmenlik mesleği gelecek nesilleri yetiştirmesi ve onlara kültür aktarımında bulunması açısından önemli bir rol üstlenir. Öğretmenlik mesleği, diğer mesleklere göre toplum içerisinde daha önemli bir konuma sahiptir.

Ülkemizde öğretmenlik mesleğinin standartları 1890 yılında yayınlanan talimnameyle gerçekleşti. Öğretmenliğin önce meslek içinde ilerlemesi ve sonrada yönetime atanması, yani “meslekte asil olan öğretmenliktir” anlayışı 1899 Salnamesiyle resmileşti. 1924 yılında bir yasa ile öğretmenlik bir kamu hizmeti oldu. (Temiz, 2001:5)

Öğretmen adayları, öğretmenlik mesleğini seçerken kamuda görev alma bilinciyle bir beklenti içerisindeyler. Fakat hizmet öncesi eğitimde öğretmenlik mesleğine karşı tutumları geleceğin nesillerine yol gösterici olma açısından pozitif yönde değişmiştir.

Başöğretmen Mustafa Kemal’in, 25 Ağustos 1924 tarihinde Ankara Öğretmenler Birliği Genel Kongresi’nde öğretmenlere “*Milli ahlakımız medeni esaslara ve hür fikirlerle beslenmeli ve desteklenmelidir. Cumhuriyet sizden fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister*” sözleriyle, gelecekte hangi sorumlulukları üstleneceklerini açık bir şekilde görebiliriz.

Mustafa Kemal’in eğitime ve eğitimcilere verdiği önemi “*Bir millet irfan ordusuna malik olmadıkça, muharebe meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin, o zaferin kalıcı sonuçlar vermesi ancak irfan ordusuyla sağlanabilir. İrfan ordusunun değeri de siz öğretmenlerin değeri ile ölçülecektir.*”(24.3.1923’te Kütahya’da öğretmenlere sesleniş; Akyüz,2009; 339) sözleriyle anlayabiliriz.

Hiz. Ali’nin “Bana bir harf öğretenin kırk yıl kölesi olurum” özdeyişi ve Kuran-ı Kerim’in ilk vahiyinin “Okul!” emri olması İslam dininin eğitime ve eğitimcilere verdiği önemi ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak; öğretmenlik mesleği, bir ülkenin gelecek nesillerine kültürel, sosyal ve dini yapılarını aktarılması, çağın gereksinimleriyle gelecek nesilleri yetiştirmesi ve mesleklerin mesleği olma açısından önemlidir.

2.5.3. Türkiye’de Öğretmenlik Mesleği

Öğretmenler birçok ülkede oldu gibi ülkemizde de devlet memurlarının çoğunluğunu oluşturmaktadır. 2010- 2011 öğretim yılı MEB verilerine göre, Türkiye’de öğretmen sayısı toplam 845.593, bunlardan kadrolu öğretmen sayısı 775.602, sözleşmeli öğretmen sayısı 69.901’dir.

Öğretmenlik mesleği genellikle kadınlar tarafından seçilen bir meslektir. İngiltere, Amerika gibi ülkelerde yapılan araştırmalar kadın öğretmenlerin erkeklerden daha fazla olduğunu göstermektedir. Ülkemizde ise MEB’de görevli öğretmenlerin yarısından fazlası kadındır.

Batılı ülkelerde ve ülkemizde yapılan araştırma bulgularına göre öğretmenlerin çoğunluğunu toplumun alt ya da orta sınıflardan geldiği anlaşılmıştır. Öğretmenlik maaşının düşük olması, beklentilerin gerçekleşmemesi nedeniyle öğretmenler arasında meslek değiştirme oranı ya da terk edenlerin sayısı oldukça yüksektir. Ülkemizde bazı öğretmenlerin ek iş yaparak gelir sağladıkları da görülmektedir. (Celep, 2004:30)

Öğretmenler meslekleri gereği öğrencileriyle karşılıklı etkileşime girdiklerinden bu ilişkiler uzun sürelidir. Bir öğretmenin öğrenci sayısı kaç olursa olsun onlar hakkında mutlaka fikir sahibidir. Bu diğer mesleklerden öğretmenliği ayıran bir özelliktir.

Öğretmenlik diğer mesleklere göre daha fazla tercih edilen bir meslektir. Özellikle ikili öğretim yapan okullarda öğretmenlerin yarım günü boş kalmaktadır. Bu durum, öğretmenlik mesleğini kadınların tercih etmesine yol açmaktadır. Bunun yanı sıra diğer devlet memurlarına göre öğretmenlerin yıllık tatil süresinin uzun olması da öğretmenlik mesleğinin tercihi konusunda etken rol oynar (Celep, 2004:32)

Ülkemizde öğretmenin nitelik yönü düşüktür. Milli Eğitim Bakanlığı’nın 14 ilde öğretmen, öğrenci, okul yöneticisi, müfettiş ve velilerden oluşan 6003 kişi üzerinde yaptığı “öğretmen profili” araştırmasında, Türk öğretmenin birçok yönden yetersiz olduğu ve ideal bir öğretmende bulunması gereken nitelikleri taşımadığı görülmüştür (Temiz, 2001, akt: Çeliköz, 2004:358). Bunun nedenleri, öğretmen adayların seçilmesi, yetiştirilmesi, istihdam edilmesi, hizmet içi eğitimin eksikliği, statü, ekonomik ve hizmet koşullarının yetersizliği gibi nedenler sıralanabilir. Öğretmen yetiştirmeye

yönelik araştırmaların büyük bir çoğunlunda, sempozyum, konferans ve şura raporlarında bu sorun sürekli olarak ifade edilmektedir. Bu bağlamda sorunun öğretmenenden ziyade eğitim sisteminden kaynaklandığı söylenebilir(Çeliköz, 2004:359).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri çerçevesinde yapılan fazla araştırma olmamakla birlikte diğer öğretmen adaylarının görüşleri çerçevesinde bu araştırmaya yakınlığı düşünülen araştırmalar aşağıda verilmiştir.

Ayarcı'nın (2007) **Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgi, Tutum Ve Beklenti Düzeyleri** adlı çalışmasında; öğretmen adaylarının tutum düzeylerinin cinsiyete, okul tercih sırasına, aile ikamet yerine ve kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır.

Ayarcı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeylerinin 40 sorudan sadece 6 soruda cinsiyete göre, 11 soruda üniversite tercih sırasına göre, 12 soruda aile ikamet yerine göre, 9 soruda kardeş sayısına göre ve 15 soruda ailenin gelir düzeyi göre anlamlı bir farklılık bulmuştur. Bu sonuçlara istinaden;

- Bayanların erkeklere göre öğretmenlik mesleğine daha bir pozitif tutum içerisinde oldukları,
- Ailesi ilde yaşayan öğretmen adaylarının tutumları, ailesi diğer yerleşim yerinde yaşayan öğretmen adaylarına göre daha olumlu bir tutum içerisinde oldukları,
- Tercih sırasında ilk sekize öğretmenlik mesleğini yazan adayların diğer adaylara göre daha pozitif bir tutum içinde oldukları gibi sonuçlara ulaşmıştır.

Bulut'un (2009) **Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi(Dicle ve Fırat Üniversitesi Örneği)** adlı çalışmasında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları; üniversite, anabilim dalı ve cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Bulut'un araştırmasında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının üniversite ve cinsiyete göre farklılaşmadığını saptanmıştır. Ancak öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları anabilim dalı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Bu anlamlı farkın sosyal bilgiler ile fen bilgisi öğretmen adaylarının tutumları arasında sosyal bilgiler öğretmen adayları lehine anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretmen adaylarına göre, öğretmenlik mesleğine yönelik daha olumlu tutum geliştirdikleri ifade edilebilir.(Bulut,2009)

Sütçü'nün (1997) **Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Öğretmenlik Tutumları** adlı çalışmasında din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin tutum puanlarında cinsiyete göre bir fark görülmezken öğretmenlerin bitirdikleri orta öğretim kurumuna ve bitirdikleri yüksek öğretim kurumunu tercih şekillerine göre anlamlı bir fark görülmüştür.

Sütçü'nün araştırmasına göre kendi isteği ile, ilgili yüksek öğretim kurumunu seçenlerin daha çok öğretmen tutum puanına sahip olduğu görülmüştür.

Çapri ve Çelikkaleli'nin (2008) **Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ve Mesleki Yeterlilik İnançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelerine Göre İncelenmesi** adlı çalışmalarında şu sonuçlar çıkarılmıştır (Çapri ve Çelikkaleli,2008):

- Farklı cinsiyetlere sahip öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inancı puanlarında anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır.
- Eğitim fakültesi ve teknik eğitim fakültesi öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum puanları, programlara göre anlamlı bir fark göstermediği saptanmıştır.
- Eğitim fakültesi ve teknik eğitim fakültesi öğretmen adaylarının mesleki yeterlik inancı puanlarında, programlara göre anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır.
- Farklı fakültelere devam eden öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inancı puanları arasında anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır.

Çetinkaya'nın (2007) **Türkçe Öğretmen Adaylarının Yeterlilik Algıları Ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları** adlı çalışmasında yeterlilik ve tutum puanları ayrı ayrı analiz edilip değişkenlere göre anlamlı farklılıklar aranmıştır. Analiz sonuçlarına göre şu sonuçlar çıkarılmıştır (Çetinkaya,2007):

- Kız öğrencilerin tutum puanları erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.
- Anadolu Lisesi mezunlarının tutum puan ortalamaları genel lise puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.
- Öğrencilerin tutum puan ortalamaları baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır
- Öğrencilerin tutum puan ortalamaları anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.
- Öğrencilerin tutum puan ortalamaları yerleşim yeri değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.
- Öğrencilerin tutum puan ortalamaları tercih sırası değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.
- Öğrencilerin tutum puan ortalamaları memnuniyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Memnuniyet değişkenine evet diyen öğretmen adaylarının, diğer öğretmen adaylarına göre öğretmenlik mesleğine karşı daha pozitif tutum içerisinde oldukları sonucuna varılmıştır.

Baykara Pehlivan'ın (2008) **Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-Kültürel Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma** adlı çalışmasında; baba eğitim durumu ve cinsiyete göre öğretmen adaylarının tutum puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar olduğu sonucuna varmıştır. Baykara Pehlivan'ın araştırmasında, tercih sırasına, anne eğitim durumuna, anne mesleğine, baba mesleğine, aile gelir düzeyine ve sınıf düzeylerine göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puan ortalamalarında anlamlı fark bulunamamıştır. Anlamlı farkların bulunduğu cinsiyet ve baba eğitim düzeyi değişkenlerine göre; kız öğrencilerin erkek öğrencilerden, babaları yüksek lisans mezunu olan öğrencilerin diğer

öğrencilerden daha pozitif bir tutum içerisinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.(Baykara Pehlivan,2008)

Çapa ve Çil'in (2000) **Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi** adlı çalışmalarını tutum puanının cinsiyet değişkeni, sınıf düzeyi değişkeni ve tercih sırası değişkenine göre yapmışlardır. Cinsiyet değişkenini sadece tutum puanına göre değil öğretmen mesleğine duyulan saygı boyutu, öğretmenlik mesleğinde kendine güven boyutu ve öğretmenlik mesleğini sevmeye boyutlarında değişken olarak kullanmışlardır.

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi adlı çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır(Çapa ve Çil, 2000):

- Öğretmen adaylarının tutum düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı farklılıklar bulunamamıştır.
- Öğretmen adaylarının öğretmenliği sevmeye boyutunda cinsiyete göre anlamlı farklılık görülmüştür. Kız öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre mesleğe karşı daha olumlu oldukları görülmüştür.
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine saygı boyutunda cinsiyete göre anlamlı farklılık görülmüştür. Kız öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre mesleğe karşı daha olumlu oldukları görülmüştür.
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinde kendine güven boyutunda cinsiyete göre anlamlı farklılık görülmüştür. Erkek öğretmen adaylarının kız öğretmen adaylarına göre mesleğe karşı daha olumlu oldukları görülmüştür.
- Öğretmen adaylarının tutum düzeylerinde üniversite tercih sıralamasına göre anlamlı farklılıklar bulunamamıştır.
- Öğretmen adaylarının tutum düzeylerinde sınıf düzeyine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. 3. Sınıf öğrencileri 2.sınıf öğrencilerine göre öğretmenlik mesleğine karşı daha olumlu tutum içerisinde oldukları görülmüştür.

Üstün, Erkan ve Akman'ın (2004) **Türkiye’de Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi** adlı

çalışmalarında, tercih sırasına ve orta öğretim başarı puanlarına göre öğretmen adaylarının tutum puan ortalamalarında anlamlı farklılıklar bulunamamıştır.

R.Tanel, Şengören ve Z.Tanel'in (2007) **Fizik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi** adlı çalışmalarında cinsiyet, sınıf düzeyi, üniversite tercih sırası, ailede öğretmen bulunması ve anne-baba öğrenim durumları değişkenleri kullanılmıştır. Tutum puanları ile bu değişkenlere göre anlamlı farklılıklar aranmış ve şu sonuçlara ulaşılmıştır(R.Tanel,Şengören ve Z.Tanel,2007):

- Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik toplam tutum puanları arasında, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik toplam tutum puanları arasında, sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Ortalamalar arası farklar incelendiğinde birinci sınıflar ile dördüncü sınıflar arasındaki farklılığın ve dördüncü sınıflar ile beşinci sınıflar arasındaki farklılığın dördüncü sınıflar lehine olduğu görülmüştür.
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik toplam tutum puanları arasında, üniversiteye giriş aşamasındaki tercihlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik toplam tutum puanları arasında, mezun oldukları lise türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
- Öğretmen adaylarının ailelerinde öğretmen bulunan öğrencilerin toplam tutum puanları ile ailelerinde öğretmen bulunmayan öğrencilerin toplam tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik toplam tutum puanları arasında, anne ve babalarının öğrenim durumlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Akpınar, Yıldız ve Ergin'in (2006) **Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları** adlı çalışmalarında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında cinsiyete, sınıf düzeylerine, tercih sırasına ve ailede öğretmen olup olmadığına göre anlamlı farklılıklar aranmıştır.

Tüm değişkenlerde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. 3. Sınıf öğrencilerin 1. Sınıf öğrencilerine göre, kızlar erkeklere göre, ailesinde öğretmen olan ailesinde öğretmen olmayana öğrencilere göre ve tercih sırasında 1-3 tercih arasında öğretmenliği seçen öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha pozitif bir tutum içinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Yüksel'in (2004) **Tezsiz Yüksek Lisans Programının Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarına Etkisi** adlı çalışmasında tezsiz yüksek lisans programının, öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarına çok fazla etkisinin olmadığı görülmüştür. Ön ve son uygulama sonuçları arasında bir fark tespit edilememiştir

Dönem başında tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenliğe yönelik tutumları cinsiyetlerine göre incelendiğinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre dönem başında bayan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları erkeklere göre daha olumlu olduğu bulunmuştur. Dönem sonunda ise cinsiyetler açısından öğrencilerin öğretmenliğe yönelik tutumları incelendiğinde anlamlı bir fark tespit edilememiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmada izlenen bilimsel yaklaşımın “araştırma modeli”, araştırmanın “evren ve örneklem”i, “veriler ve toplanması” ile “verilerin çözümlenmesi ve yorumu” gibi ayrıntılar açıklanmıştır.

4.1. Araştırma Modeli

Araştırma, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapıldığı için tarama modelinde (betimsel-survey) bir araştırmadır.

Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlamaktadır (Karasar, 1994:77).

4.2. Evren ve Örneklem

4.2.1. Evren

Araştırmanın evreni Türkiye’de bulunan üniversitelerin Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümünde eğitim alan lisans öğrencileri yani Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarıdır.

4.2.2. Örneklem

Araştırmanın örneklemini Gazi Üniversite Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde okuyan dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

4.3. Verilerin Toplanması

Veriler, Ruşen Kesim Ayarcı’nın “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgi, Tutum ve Beklenti Düzeyleri” isimli yüksek lisans tezinde hazırladığı ve kullandığı tutum ölçeği formu ile toplanmıştır. Kendisinden izin alınarak formun sadece ifadeleri kullanılmıştır.(Ek-1)

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri çerçevesinde onların öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum, ilgi ve beklenti düzeylerine bakılmıştır. Tutum, ilgi ve beklenti düzeyleri üç alt problemi oluşturmaktadır. Bu alt problemlerde toplam sekiz değişkene göre anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır.

4.4. Verilerin Analizi

Araştırma grubundan toplanan verilerin analizi için SPSS 17.0 (Statistical Packages for Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Veriler bilgisayar ortamına aktarılarak değişkenlere göre anlamlı farklılık olup olmadığına bakılmıştır.

Değişkenler için sorulan kişisel bilgiler bölümündeki ifadelerin bazıları aralarında birleştirilmiştir:

- Mezun olunan lise türün cevapları arasında bulunan Genel lise, Anadolu lisesi, Anadolu Öğretmen lisesi ve Meslek lisesi ifadelerinin verileri analiz edilirken Genel lise ve Anadolu Lisesi başlığı altında yapılmıştır. Anadolu öğretmen lisesi ve meslek lisesi verileri Anadolu lisesi verileriyle birleştirilmiştir.
- Baba ve anne eğitim durumu sorusundaki okur-yazar değil ifadesinin verileri ve ilkokul ifadesinin verileri birleştirilmiş ve ilkokul başlığı altında analiz yapılmıştır. Yine aynı sorudaki lisans ve lisansüstü ifadelerinin verileri birleştirilmiş ve üniversite başlığı altında analizi yapılmıştır.
- Babanızın ve annenizin mesleği sorusunda baba mesleği bölümündeki serbest meslek, işsiz ve diğer ifadelerinin verileri birleştirilmiş ve serbest başlığı altında analizi yapılmıştır. Anne mesleği bölümünde ise annenin çalıştığı mesleklerin hepsinin verileri birleştirilmiş ve çalışıyor başlığı altında, diğer ve işsiz ifadelerinin verileri birleştirilip çalışmıyor başlığı altında birleştirilmiştir.
- Ailenin yaşadığı yerleşim yeri sorusunda köy ve kasaba ifadelerinin verileri birleştirilmiş ve köy-kasaba başlığı altında toplanmıştır.
- Ailelerin aylık gelir durumu sorusunda 2000TL-3000TL ile 3000TL ve üzeri ifadelerinin verileri birleştirilmiş ve 2000TL ve üzeri başlığı altında toplanmıştır.

İfadeler başlığı altındaki tutum, beklenti ve ilgi düzeylerini belirlemek için verilen ifadelere olumlu görüşlerden olumsuz görüşlere doğru Tamamen Katılıyorum,

Çoğunlukla Katılıyorum, Orta Düzeyde Katılıyorum, Kısmen Katılıyorum ve Hiç Katılmıyorum seçenekleri sıralanmıştır. Bu seçenekler analiz yapılırken yine aynı sıralamada 5,4,3,2,1 şeklinde puanlanmışlardır.

Tutum, beklenti ve ilgi düzeylerini belirlemek için kullanılan Öğretmenlik Tutum Düzeyi Bilgi Formu için oluşturulan ifadeler tablo 1’de, 2’de ve 3’te ilgi, tutum ve beklenti başlıkları altında sınıflandırılmıştır.

**Tablo 1: Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği Formundaki
TUTUM İfadeleri**

İfade sırası	İFADELER
1	Öğretmen yetiştiren bir kurumda okumaktan mutluyum.
2	Mezun olduktan sonra tekrar ÖSS'ye girip istediğim bölümde okuyacağım.
4	Ailem istediği için bu bölümü seçtim.
5	Bu bölümde gönülsüz okuyan arkadaşlarımı eleştiririm.
6	Öğretmenliği, ÖSS puanım yalnızca bu bölüme yettiği için tercih ettim.
10	Öğretmenliği seçenlerde kişilik özellikleri de seçim kriterleri olarak kullanılmalıdır.
17	İleride öğretmen biriyle evlenmek istemem.
19	ileride çocuğumun öğretmenle evlenmesini isterim.
20	Öğretmenlik mesleğini aşağılayan biriyle kıyasıya tartışırım.
21	Öğretmenlik mesleğine tercih hatası yüzünden yerleştim.
38	Öğretmenlik mesleğine olan saygım benim için her şeyden önce gelir.
40	Dünyada öğretmenlik mesleğini savunan tek kişi kalsam bile düşüncelerim değişmez.

**Tablo 2: Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği Formundaki
İLGİ İfadeleri**

İfade sırası	İFADELER
3	Okuduğum bölümü kendi isteğimle seçtim.
8	Mezun olduktan sonra öğretmenlik yapabileceğime inanmıyorum.
11	Öğretmenlik tüm meslekler içinde temel meslektir.
18	İleride çocuğumun öğretmen olmasını isterim.
22	Öğretmenleri bilgilendiren haberleri yakından takip ederim.
23	Öğretmenlik mesleği ile ilgili konferans, panel gibi etkinliklere isteyerek katılırım.
24	Bir kez daha dünyaya gelsem yine öğretmen yetiştiren bir kurumda okumayı isterdim.
26	Çocukluğumdan beri öğretmenlik mesleğine karşı özel bir ilgim var.
28	Tüm zorluklara rağmen öğretmenlik mesleğini tercih ederim.
29	Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilimsel yayınları takip ederim.
30	Öğretmenlik hayallerimi süsleyen bir meslektir.
32	Başka mesleklerde çok para kazanacağımı bilsem bile öğretmenlik mesleğini seçerdim.
33	Öğretmenlik doğuştan getirilen yetenek ve bilimlere dayalı bir meslektir.
34	Öğretmenlik mesleğine adeta tutkuyla bağlıyım.

**Tablo 3: Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği Formundaki
BEKLENTİ İfadeleri**

İfade sırası	İFADELER
7	Üniversitede aldığımız eğitimle gerçek hayattaki eğitim birbiriyle ilişkili değil.
9	Başka bir bölümde iş bulabileceğime inansaydım öğretmenlik mesleğini seçmezdim.
12	Öğretmen atama sistemi beni rahatsız ediyor.
13	Öğretmen maaşları düşük ama başka çarem yok.
14	Öğretmenlik mesleğini sahip olduğu olumlu şartlar dolayısıyla seçtim. (yaz tatili, yarım gün çalışma v.b.)
15	Öğretmenlik mesleği toplumun nazarında hak ettiği değere sahip değildir.
16	Öğretmenlik mesleğinin şartlarının iyileştirilmesi gerektiğine inanıyorum.
25	Öğretmen adaylarının öğrendikleri sadece deneyimli öğretmenin bilgi ve tecrübesiyle sınırlıdır.
27	Öğretmenlik mesleği sürekli değişen yöntemlerle dolu olduğundan iyi bir öğretmen olunamaz.
31	Öğretmenlerin düşüncelerini göz önünde bulundurulmadan yapılan araştırmalar ve yenilikler yetersizdir.
35	Öğretmen olma düşüncesi beni tedirgin eder.
36	En büyük hayalim başarılı bir öğretmen olabilmektir.
37	Öğretmenlere değişim süreci içinde özerklik ve sorumluluk verilmelidir.
39	Öğretmen eğitimi hizmet öncesinden emekliliğe kadar devam etmelidir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın amaçları doğrultusunda toplanan verilerin işlenmesinden sonra problem çözümüne ışık tutacak şekilde kullanıma hazır hale getirilen veriler bulgular bölümünde yer almıştır. Bu bölümde alt problemler sırasıyla ele alınmış ve yorumlanmıştır.

Bu araştırmada, Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum, ilgi ve beklenti puanlarının, bağımsız değişkenlere göre anlamlı farklılık oluşturup oluşturmadığı araştırılmıştır. Bu araştırma çerçevesinde Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum, ilgi ve beklenti puanları orta düzeyde katılıyorum ve çoğunlukla katılıyorum aralığında çıkmıştır.

Araştırmanın bağımsız değişkenlerine ilişkin betimsel veriler tablo 4'te verilmiştir.

**Tablo 4: Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
Öğrencilerinin Betimsel Verileri.**

		f	%
Cinsiyet	Erkek	63	42
	Kadın	87	58
	Toplam	150	100
Mezun Olunan Lise Türü	Genel Lise	94	63
	Anadolu Lisesi	56	37
	Toplam	150	100
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	44	30
	Ortaokul	28	18
	Lise	44	30
	Üniversite	33	22
	Toplam	149	100
Anne Eğitim Düzeyi	İlkokul	85	59
	Ortaokul	22	15
	Lise	23	16
	Üniversite	14	10
	Toplam	144	100
Baba Mesleği	Kamu Görevlisi	30	20
	İşçi	22	15
	Çiftçi	14	9
	Emekli	48	32
	Serbest	36	24
	Toplam	150	100
Annenin Çalışma Durumu	Çalışıyor	35	23
	Çalışmıyor	115	77
	Toplam	150	100
Ailenizin Yaşadığı Yerleşim Yeri	Köy-Kasaba	54	36
	Şehir	45	30
	Büyükşehir	51	34
	Toplam	150	100
Ailenizin Aylık Gelir Durumu	1000 TL ve altı	26	17
	1001-1500 TL	48	32
	1501-2000 TL	34	23
	2000 TL ve Üzeri	42	28
	Toplam	150	100

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan 150 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden 63'ü (%42) erkek, 87'si (%58) kadındır. Öğrencilerin 94'ü (%63) genel lise mezunu iken 56'sı (%37) Anadolu Lisesinden mezun olmuştur. Öğrencilerin 44'ünün (%30) babası ilkokuldan, 28'inin (%18) babası ortaokuldan, 44'ünün (%30) babası liseden, 33'ünün (%22) babası üniversiteden mezun olmuştur. Öğrencilerin 85'inin (%59) annesi ilkokuldan, 22'sinin (%15) annesi ortaokuldan, 23'ünün (%16) annesi liseden, 14'ünün (%10) annesi üniversiteden mezun olmuştur. Öğrencilerin 30'unun (%20) babası kamu görevlisi, 22'sinin (%15) babası işçi, 14'ünün (%9) babası çiftçi, 36'sının (%24) babası serbest olarak çalışmaktadır ve 48'inin (%32) babası da emekli olmuştur. Öğrencilerin 35'inin (%23) annesi çalışırken, 115'inin (%77) annesi çalışmamaktadır. Öğrencilerin 54'ünün (%36) ailesi köy-kasabada, 45'inin (%30) ailesi şehirde, 51'inin (%34) ailesi büyükşehirde yaşamaktadır. Öğrencilerin 26'sının (%17) ailesi 1000TL veya 1000TL'nin altında, 48'inin (%32) ailesi 1001-1500TL arasında, 34'ünün (%23) ailesi 1501-2000TL arasında, 42'nin (%28) ailesi 2001TL ve üzerinde aylık gelir durumuna sahiptir.

Birinci alt problemin bulguları;

Birinci alt problemde “Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı **tutumları** nasıldır?” sorusunda a,b,c,d,e,f maddelerindeki değişkenlere göre analiz yapılmıştır.

A maddesinde öğretmen adayı olan dördüncü sınıf öğrencilerinin cinsiyete göre tutum düzeylerinde anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin soruya cevap aranmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin cinsiyete ilişkin t testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Puanlarının Cinsiyete İlişkin t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
TUTUM	Erkek	63	3.03	.45	-.904	.368
	Kadın	87	3.10	.43		

Tablo 5 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri cinsiyete göre anlamlı fark göstermemektedir ($t=-.904$, $p>.05$). Bulunan bu sonuca göre öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri erkek ve kadın olmaya göre değişmemektedir.

B maddesinde öğretmen adayı olan dördüncü sınıf öğrencilerinin mezun oldukları okul türüne göre tutum düzeylerinde anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin soruya cevap aranmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin mezun olunan lise türüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerinin Mezun Olunan Lise Türüne İlişkin İlişkin t Testi Sonuçları

	Lise Türü	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
TUTUM	Genel Lise	94	3.07	.49	.160	.873
	Anadolu Lisesi	56	3.06	.33		

Tablo 6 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri mezun oldukları lise türüne göre anlamlı fark göstermemektedir ($t=.160$, $p>.05$). Bulunan bu sonuca göre öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri mezun oldukları lise türüne göre değişmemektedir.

C maddesinde öğretmen adayı olan dördüncü sınıf öğrencilerinin babalarının ve annelerinin eğitim durumuna göre tutum düzeylerinde anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin soruya cevap aranmıştır.

Araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba eğitim düzeyine göre öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Baba Eğitim Düzeyine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri

Baba Eğitim Düzeyi	$\bar{X}$	Ss	N
İlkokul	3.08	.48	44
Orta Okul	3.10	.41	28
Lise	3.03	.46	44
Üniversite	3.09	.39	33
Toplam	3.07	.44	149

Tablo 7 incelendiğinde; araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.08, baba eğitim düzeyi ortaokul olan öğrencilerin tutum düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.10, baba eğitim düzeyi lise olan öğrencilerin tutum düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.03, baba eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin tutum düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.09’dur.

Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin, öğrencilerin baba eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerinin, Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	p
Baba Eğitim Düzeyi	.107	3	.036	.181	.909
Hata	28.397	145	.196		
Toplam	1436.930	149			

Tablo 8 incelendiğinde; sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden baba eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($\bar{X}=3.08$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden baba eğitim düzeyi ortaokul olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($\bar{X}=3.10$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden baba eğitim düzeyi lise olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($\bar{X}=3.03$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden baba eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($\bar{X}=3.09$)’dur. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmamıştır, $F(3-149)=.181$, $p>.05$. Bu bulgu; öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin baba eğitim düzeyine göre farklılaşmadığını gösterir.

Araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin anne eğitim düzeyine göre öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Anne Eğitim Düzeyine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri

Anne Eğitim Düzeyi	$\bar{X}$	Ss	N
İlkokul	3.10	.45	85
Orta Okul	3.04	.49	22
Lise	3.14	.40	23
Üniversite	2.98	.38	14
Toplam	3.08	.44	144

Tablo 9 incelendiğinde; araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin anne eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.10, anne eğitim düzeyi ortaokul olan öğrencilerin tutum düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.04, anne eğitim düzeyi lise olan öğrencilerin tutum düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.14, anne eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin tutum düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 2.98'dir.

Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin, öğrencilerin anne eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerinin, Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	p
Anne Eğitim Düzeyi	.259	3	.086	.440	.725
Hata	27.514	140	.197		
Toplam	1397.390	144			

Tablo 10 incelendiğinde; sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden anne eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($\bar{X}=3.10$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden anne eğitim düzeyi ortaokul olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($\bar{X}=3.04$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden anne eğitim düzeyi lise olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($\bar{X}=3.14$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden anne eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($\bar{X}=2.98$)'dir. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmamıştır, $F(3-144)=.440$, $p>.05$. Bu bulgu; öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin anne eğitim düzeyine göre farklılaşmadığını gösterir.

D maddesinde öğretmen adayı olan dördüncü sınıf öğrencilerinin babalarının ve annelerinin mesleklerine göre tutum düzeylerinde anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin soruya cevap aranmıştır.

Araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba mesleğine göre öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin aritmetik

ortalamları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Baba Mesleğine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri

Baba Mesleği	$\bar{X}$	Ss	N
Kamu Görevlisi	3.15	.33	30
İşçi	2.99	.54	22
Çiftçi	3.11	.57	14
Emekli	2.98	.35	48
Serbest	3.16	.50	36
Toplam	3.07	.44	150

Tablo 11 incelendiğinde; araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba mesleği kamu görevlisi olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.15, baba mesleği işçi olan öğrencilerin tutum düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 2.99, baba mesleği çiftçi olan öğrencilerin tutum düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.11, baba mesleği emekli olan öğrencilerin tutum düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 2.98, baba mesleği serbest olan öğrencilerin tutum düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.16’dır.

Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin, öğrencilerin baba mesleğine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 12’de sunulmuştur.

**Tablo 12: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin
Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerinin, Öğrencilerin Mesleğine İlişkin
Tek Yönlü ANOVA Sonuçları**

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	p
Baba Mesleği	1.063	4	.266	1.381	.243
Hata	27.892	145	.192		
Toplam	1442.690	150			

Tablo 12 incelendiğinde; sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba mesleği kamu görevlisi olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($\bar{X}=3.15$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba mesleği işçi olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($\bar{X}=2.99$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba mesleği çiftçi olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($\bar{X}=3.11$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba mesleği emekli olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($\bar{X}=2.98$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba mesleği serbest olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($\bar{X}=3.16$)'dır. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmamıştır, $F(4-150)=1.381$, $p>.05$. Bu bulgu; öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin baba mesleğine göre farklılaşmadığını gösterir.

Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin anne çalışma durumuna ilişkin t testi sonuçları Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerinin Anne Çalışma Durumuna İlişkin t Testi Sonuçları

	Anne Çalışma Durumu	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
TUTUM	Çalışıyor	35	3.11	.33	.678	.499
	Çalışmıyor	115	3.06	.47		

Tablo 13 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri anne çalışma durumuna göre anlamlı fark göstermemektedir ($t=-.678$, $p>.05$). Bulunan bu sonuca göre öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri annelerinin çalışma durumuna göre değişmemektedir.

E maddesinde öğretmen adayı olan dördüncü sınıf öğrencilerinin aile yerleşim yerine göre tutum düzeylerinde anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin soruya cevap aranmıştır.

Araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin aile yerleşim yerine göre öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 14: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Aile Yerleşim Yeri Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri

Aile Yerleşim Yeri	$\bar{X}$	Ss	N
Köy-Kasaba	2.98	.42	54
Şehir	3.04	.42	45
Büyükşehir	3.19	.46	51
Toplam	3.07	.44	150

Tablo 14 incelendiğinde; araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin aile yerleşim yerine göre yerleşim yeri Köy-Kasaba olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 2.98, aile yerleşim yeri Şehir olan öğrencilerin tutum düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.04, aile yerleşim yeri Büyükşehir olan öğrencilerin tutum düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.19'dur.

Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin, öğrencilerin aile yerleşim yerine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 15: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerinin, Öğrencilerin Aile Yerleşim Yerine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	p
Aile Yerleşim Yeri	1.285	2	.643	3.415	.036
Hata	27.670	147	.188		
Toplam	1442.690	150			

Tablo 15 incelendiğinde; sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile yerleşim yeri Köy-Kasaba olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($\bar{X}=2.98$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile yerleşim yeri Şehir olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($\bar{X}=3.04$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile yerleşim yeri Büyükşehir olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($\bar{X}=3.19$)'dur Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri arasındaki farka ilişkin **F değeri anlamlı bulunmuştur**, $F(2-150)=3.415$, $p<.05$. Bu

bulgu; öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı **tutum düzeylerinin aile yerleşim yerine göre farklılaştığını** gösterir.

Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin aile yerleşim yerine göre öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinde gözlenen farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla scheffe testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 16’da gösterilmiştir.

Tablo 16: Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin aile yerleşim yerine göre öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerine İlişkin Scheffe Testi Sonuçları

(I) Yerleşim Yeri	(J) Yerleşim Yeri	Ort. Farkı (I-J)	p
Köy-Kasaba	Şehir	-.0622	.777
	Büyükşehir	-.2163*	.041
Şehir	Büyükşehir	-.1541	.225

*p<.05

Tablo 16’da Scheffe testi sonucunda öğrencilerden ailesi köy-kasabada yaşayanların öğretmenlik mesleğine karşı tutum puan ortalaması ($\bar{X}$) 2.98 ve ailesi büyükşehirde yaşayanların öğretmenlik mesleğine karşı tutum puan ortalaması ($\bar{X}$) 3.19 arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Öğrencilerden ailesi köy-kasabada yaşayanların öğretmenlik mesleğine karşı tutum puan ortalamasının, ailesi büyükşehirde yaşayanların öğretmenlik mesleğine karşı tutum puan ortalamasından daha düşüktür. Bu farka ilişkin değer (-.22*) *p<.05 düzeyinde anlamlıdır.

F maddesinde öğretmen adayı olan dördüncü sınıf öğrencilerinin aile aylık gelir düzeylerine göre tutum düzeylerinde anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin soruya cevap aranmıştır.

Araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin aile aylık gelir düzeyine göre öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Aile Aylık Gelir Düzeyine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri

Aile Aylık Gelir Düzeyi	$\bar{X}$	Ss	N
1000 TL ve altı	2.97	.42	26
1001-1500 TL	3.03	.45	48
1501-2000 TL	3.12	.45	34
2000 TL ve Üzeri	3.14	.43	42
Toplam	3.07	.44	150

Tablo 17 incelendiğinde; araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin aile aylık gelir düzeyi 1000TL ve altı olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 2.97, aile aylık gelir düzeyi 1001-1500TL olan öğrencilerin tutum düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.03, aile aylık gelir düzeyi 1501-2000TL olan öğrencilerin tutum düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.12, aile aylık gelir düzeyi 2000TL ve üzeri olan öğrencilerin ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.14’tür.

Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin, öğrencilerin aile aylık gelir düzeyine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Düzeylerinin, Öğrencilerin Aile Aylık Gelir Düzeyine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	p
Aile Aylık Gelir	.657	3	.219	1.129	.339
Hata	28.298	146	.194		
Toplam	1442.690	150			

Tablo 18 incelendiğinde; sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile aylık gelir düzeyi 1000TL ve altı olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($\bar{X}=2.97$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile aylık gelir düzeyi 1001-1500TL olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($\bar{X}=3.03$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile aylık gelir düzeyi 1501-2000TL olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($\bar{X}=3.12$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile aylık gelir düzeyi 2000TL ve üzeri olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri ($\bar{X}=3.14$)'tür. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeyleri arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmamıştır, $F(3-150)=1.129$, $p>.05$. Bu bulgu; öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin aile aylık gelir düzeyine göre farklılaşmadığını gösterir.

İkinci alt problemin bulguları;

İkinci alt problemde “Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı **ilgileri** nasıldır?” sorusunda a,b,c,d,e,f maddelerindeki değişkenlere göre analiz yapılmıştır.

A maddesinde öğretmen adayı olan dördüncü sınıf öğrencilerinin cinsiyete göre ilgi düzeylerinde anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin soruya cevap aranmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin cinsiyete ilişkin t testi sonuçları Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgi Düzeylerinin Cinsiyete İlişkin t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
İLGİ	Erkek	63	3.29	.67	-.942	.348
	Kadın	87	3.40	.75		

Tablo 19 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri cinsiyete göre anlamlı fark göstermemektedir ($t=-.942$, $p>.05$). Bulunan bu sonuca göre öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri erkek ve kadın olmaya göre değişmemektedir.

B maddesinde öğretmen adayı olan dördüncü sınıf öğrencilerinin mezun oldukları okul türüne göre ilgi düzeylerinde anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin soruya cevap aranmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin mezun olunan lise türüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgi Düzeylerinin Mezun Olunan Lise Türüne İlişkin t Testi Sonuçları

	Lise Türü	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
İLGİ	Genel Lise	94	3.35	.79	-.047	.962
	Anadolu Lisesi	56	3.36	.59		

Tablo 20 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri mezun oldukları lise türüne göre anlamlı fark göstermemektedir ($t=-.047$, $p>.05$). Bulunan bu sonuca göre öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri mezun oldukları lise türüne göre değişmemektedir.

C maddesinde öğretmen adayı olan dördüncü sınıf öğrencilerinin babalarının ve annelerinin eğitim durumuna göre ilgi düzeylerinde anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin soruya cevap aranmıştır.

Araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba eğitim düzeyine göre öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 21’de sunulmuştur.

Tablo 21: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Baba Eğitim Düzeyine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgi Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri

Baba Eğitim Düzeyi	$\bar{X}$	Ss	N
İlkokul	3.29	.91	44
Orta Okul	3.46	.47	28
Lise	3.38	.61	44
Üniversite	3.33	.77	33
Toplam	3.36	.72	149

Tablo 21 incelendiğinde; araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.29, baba eğitim düzeyi ortaokul olan öğrencilerin ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.46, baba eğitim düzeyi lise olan öğrencilerin ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.38, baba eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.33’tür.

Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin, öğrencilerin baba eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 22’de sunulmuştur.

Tablo 22: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgi Düzeylerinin, Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	p
Baba Eğitim Düzeyi	.572	3	.191	.361	.781
Hata	76.587	145	.528		
Toplam	1756.231	149			

Tablo 22 incelendiğinde; sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden baba eğitim düzeyi ilköğretim olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri ($\bar{X}=3.29$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden baba eğitim düzeyi ortaokul olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri ($\bar{X}=3.46$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden baba eğitim düzeyi lise olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri ($\bar{X}=3.38$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden baba eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri ($\bar{X}=3.33$)’tür. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmamıştır, $F(3-149)=.361$, $p>.05$. Bu bulgu; öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin baba eğitim düzeyine göre farklılaşmadığını gösterir.

Araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin anne eğitim düzeyine göre öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin aritmetik

ortalamları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 23'te sunulmuştur.

Tablo 23: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Anne Eğitim Düzeyine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgili Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri

Anne Eğitim Düzeyi	$\bar{X}$	Ss	N
İlkokul	3.37	.72	85
Orta Okul	3.22	.73	22
Lise	3.57	.61	23
Üniversite	3.32	.82	14
Toplam	3.38	.72	144

Tablo 23 incelendiğinde; araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin anne eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.37, anne eğitim düzeyi ortaokul olan öğrencilerin ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.22, anne eğitim düzeyi lise olan öğrencilerin ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.57, anne eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.32'dir.

Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin, öğrencilerin anne eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo24'te sunulmuştur.

Tablo 24: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgil Düzeylerinin, Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	p
Anne Eğitim Düzeyi	1.474	3	.491	.957	.415
Hata	71.875	140	.513		
Toplam	1714.826	144			

Tablo 24 incelendiğinde; sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden Anne eğitim düzeyi ilkököl olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri ($\bar{X}=3.37$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden anne eğitim düzeyi ortaokul olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri ($\bar{X}=3.22$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden anne eğitim düzeyi lise olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri ($\bar{X}=3.57$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden anne eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri ($\bar{X}=3.32$)’dir. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmamıştır, $F(3-144)=.957$, $p>.05$. Bu bulgu; öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin anne eğitim düzeyine göre farklılaşmadığını gösterir.

D maddesinde öğretmen adayları olan dördüncü sınıf öğrencilerinin babalarının ve annelerinin mesleklerine göre ilgi düzeylerinde anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin soruya cevap aranmıştır.

Araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin babalarının mesleğine göre öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin aritmetik

ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 25’te sunulmuştur.

Tablo 25: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Babalarının Mesleğine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgili Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri

Baba Mesleği	$\bar{X}$	Ss	N
Kamu Görevlisi	3.58	.46	30
İşçi	3.46	.65	22
Çiftçi	3.21	.72	14
Emekli	3.32	.79	48
Serbest	3.21	.82	36
Toplam	3.36	.72	150

Tablo 25 incelendiğinde; araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba mesleği kamu görevlisi olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.58, baba mesleği işçi olan öğrencilerin ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.46, baba mesleği çiftçi olan öğrencilerin ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.21, baba mesleği emekli olan öğrencilerin ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.32, baba mesleği serbest olan öğrencilerin ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.21’dir.

Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin, öğrencilerin babalarının mesleğine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 26’da sunulmuştur.

Tablo 26: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgi Düzeylerinin, Öğrencilerin Baba Mesleğine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	p
Baba Mesleği	2.823	4	.706	1.376	.245
Hata	74.405	145	.513		
Toplam	1765.785	150			

Tablo 26 incelendiğinde; sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba mesleği kamu görevlisi olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri ($\bar{X}=3.58$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba mesleği işçi olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri ($\bar{X}=3.46$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba mesleği çiftçi olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri ($\bar{X}=3.21$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba mesleği emekli olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri ($\bar{X}=3.32$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba mesleği serbest olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri ($\bar{X}=3.21$)’dir. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmamıştır, $F(4-150)=1.376$, $p>.05$. Bu bulgu; öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin baba mesleğine göre farklılaşmadığını gösterir.

Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin anne çalışma durumuna ilişkin t testi sonuçları Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgî Düzeylerinin Anne Çalışma Durumuna İlişkin t Testi Sonuçları

	Anne Çalışma Durumu	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
İLGİ	Çalışıyor	35	3.53	.58	1.624	.106
	Çalışmıyor	115	3.30	.75		

Tablo 27 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri anne çalışma durumuna göre anlamlı fark göstermemektedir ($t=-1.624$, $p>.05$). Bulunan bu sonuca göre öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri annelerinin çalışma durumuna göre değişmemektedir.

E maddesinde öğretmen adayı olan dördüncü sınıf öğrencilerinin aile yerleşim yerine göre ilgi düzeylerinde anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin soruya cevap aranmıştır.

Araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin aile yerleşim yerine göre öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 28’de sunulmuştur.

Tablo 28: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Aile Yerleşim Yeriine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgî Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri

Aile Yerleşim Yeri	$\bar{X}$	Ss	N
Köy-Kasaba	3.20	.67	54
Şehir	3.47	.56	45
Büyükşehir	3.41	.87	51
Toplam	3.36	.72	150

Tablo 28 incelendiğinde; araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin aile yerleşim yerine göre yerleşim yeri Köy-Kasaba olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.20, aile yerleşim yeri Şehir olan öğrencilerin ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.47, aile yerleşim yeri Büyükşehir olan öğrencilerin ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.41'dir

Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin, öğrencilerin aile yerleşim yerine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 29'da sunulmuştur.

Tablo 29: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgi Düzeylerinin, Öğrencilerin Aile Yerleşim Yerine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	p
Aile Yerleşim Yeri	1.998	2	.999	1.952	.146
Hata	75.231	147	.512		
Toplam	1765.785	150			

Tablo 29 incelendiğinde; sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile yerleşim yeri Köy-Kasaba olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri ($\bar{X}=3.20$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile yerleşim yeri Şehir olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri ($\bar{X}=3.47$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile yerleşim yeri Büyükşehir olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri ($\bar{X}=3.41$)'dir. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmamıştır, $F(2-150)=1.952$, $p>.05$. Bu bulgu; öğrencilerin

öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin aile yerleşim yerine göre farklılaşmadığını gösterir.

F maddesinde öğretmen adayı olan dördüncü sınıf öğrencilerinin aile aylık gelir düzeylerine göre ilgi düzeylerinde anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin soruya cevap aranmıştır.

Araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin aile aylık gelir düzeyine göre öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 30'da sunulmuştur.

Tablo 30: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Aile Aylık Gelir Düzeyine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgi Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri

Aile Aylık Gelir Düzeyi	$\bar{X}$	Ss	N
1000 TL ve altı	3.08	.75	26
1001-1500 TL	3.39	.67	48
1501-2000 TL	3.34	.74	34
2000 TL ve Üzeri	3.49	.72	42
Toplam	3.36	.72	150

Tablo 30 incelendiğinde; araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin aile aylık gelir düzeyi 1000TL ve altı olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.08, aile aylık gelir düzeyi 1001-1500TL olan öğrencilerin ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.39, aile aylık gelir düzeyi 1501-2000TL olan öğrencilerin ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.34, aile

aylık gelir düzeyi 2000TL ve üzeri olan öğrencilerin ilgi düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.49'dur.

Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin, öğrencilerin aile aylık gelir düzeyine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 31'de sunulmuştur.

Tablo 31: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgi Düzeylerinin, Öğrencilerin Aile Aylık Gelir Düzeyine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	P
Aile Aylık Gelir	2.895	3	.965	1.895	.133
Hata	74.334	146	.509		
Toplam	1765.785	150			

Tablo 31 incelendiğinde; sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile aylık gelir düzeyi 1000TL ve altı olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri ($\bar{X}=3.08$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile aylık gelir düzeyi 1001-1500TL olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri ($\bar{X}=3.39$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile aylık gelir düzeyi 1501-2000TL olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri ($\bar{X}=3.34$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile aylık gelir düzeyi 2000TL ve üzeri olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri ($\bar{X}=3.49$)'dur. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeyleri arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmamıştır, $F(3-150)=1.895$, $p>.05$. Bu bulgu; öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin aile aylık gelir düzeyine göre farklılaşmadığını gösterir.

Üçüncü alt problemin bulguları:

Üçüncü alt problemde “Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı **beklentileri** nelerdir?” sorusunda a,b,c,d,e,f maddelerindeki değişkenlere göre analiz yapılmıştır.

A maddesinde öğretmen adayı olan dördüncü sınıf öğrencilerinin cinsiyete göre beklenti düzeylerinde anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin soruya cevap aranmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin cinsiyete ilişkin t testi sonuçları Tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Puanlarının Cinsiyete İlişkin t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	P
BEKLENTİ	Erkek	63	3.69	.50	-1.278	.203
	Kadın	87	3.79	.45		

Tablo 32 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri cinsiyete göre anlamlı fark göstermemektedir ($t=-1.278$, $p>.05$). Bulunan bu sonuca göre öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri erkek ve kadın olmaya göre değişmemektedir.

B maddesinde öğretmen adayı olan dördüncü sınıf öğrencilerinin mezun oldukları okul türüne göre beklenti düzeylerinde anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin soruya cevap aranmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin mezun olunan lise türüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 33’te verilmiştir.

Tablo 33: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerinin Mezun Olunan Lise Türüne İlişkin İlişkin t Testi Sonuçları

	Lise Türü	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
BEKLENTİ	Genel Lise	94	3.75	.52	-.107	.915
	Anadolu Lisesi	56	3.76	.38		

Tablo 33 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri mezun oldukları lise türüne göre anlamlı fark göstermemektedir ($t=-.107$, $p>.05$). Bulunan bu sonuca göre öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri mezun oldukları lise türüne göre değişmemektedir.

C maddesinde öğretmen adayı olan dördüncü sınıf öğrencilerinin babalarının ve annelerinin eğitim durumuna göre beklenti düzeylerinde anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin soruya cevap aranmıştır.

Araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba eğitim düzeyine göre öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 34’te sunulmuştur.

Tablo 34: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Baba Eğitim Düzeyine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri

Baba Eğitim Düzeyi	$\bar{X}$	Ss	N
İlkokul	3.71	.54	44
Orta Okul	3.87	.40	28
Lise	3.72	.49	44
Üniversite	3.75	.41	33
Toplam	3.75	.47	149

Tablo 34 incelendiğinde; araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.71, baba eğitim düzeyi ortaokul olan öğrencilerin beklenti düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.87, baba eğitim düzeyi lise olan öğrencilerin beklenti düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.72, baba eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin beklenti düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.75'tir.

Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin, öğrencilerin baba eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 35'te sunulmuştur.

Tablo 35: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerinin, Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	p
Baba Eğitim Düzeyi	.460	3	.153	.682	.565
Hata	32.640	145	.225		
Toplam	2132.790	149			

Tablo 35 incelendiğinde; sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden baba eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri ($\bar{X}=3.71$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden baba eğitim düzeyi ortaokul olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri ($\bar{X}=3.87$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden baba eğitim düzeyi lise olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri ($\bar{X}=3.72$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden baba eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri ($\bar{X}=3.75$)'tir. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmamıştır, $F(3-149)=.682$, $p>.05$. Bu bulgu; öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi düzeylerinin baba eğitim düzeyine göre farklılaşmadığını gösterir.

Araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin anne eğitim düzeyine göre öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 36'da sunulmuştur.

Tablo 36: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Anne Eğitim Düzeyine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri

Anne Eğitim Düzeyi	$\bar{X}$	Ss	N
İlkokul	3.75	.53	85
Orta Okul	3.77	.33	22
Lise	3.84	.38	23
Üniversite	3.74	.39	14
Toplam	3.77	.47	144

Tablo 36 incelendiğinde; araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmeni dördüncü sınıf öğrencilerinin anne eğitim düzeyi ilköğretim olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.75, anne eğitim düzeyi ortaokul olan öğrencilerin beklenti düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.77, anne eğitim düzeyi lise olan öğrencilerin beklenti düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.84, anne eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin beklenti düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.74'tür.

Sosyal bilgiler öğretmeni dördüncü sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin, öğrencilerin anne eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 37'de sunulmuştur.

Tablo 37: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerinin, Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	p
Anne Eğitim Düzeyi	.153	3	.051	.229	.876
Hata	31.228	140	.223		
Toplam	2075.593	144			

Tablo 37 incelendiğinde; sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden anne eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri ($\bar{X}=3.75$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden anne eğitim düzeyi ortaokul olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri ($\bar{X}=3.77$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden anne eğitim düzeyi lise olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri ($\bar{X}=3.84$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden anne eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri ($\bar{X}=3.74$)'tür. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmamıştır, $F(3-144)=.229$, $p>.05$. Bu bulgu; öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin anne eğitim düzeyine göre farklılaşmadığını gösterir.

D maddesinde öğretmen adayı olan dördüncü sınıf öğrencilerinin babalarının ve annelerinin mesleklerine göre beklenti düzeylerinde anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin soruya cevap aranmıştır.

Araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba mesleğine göre öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin aritmetik

ortalamları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 38’de sunulmuştur.

Tablo 38: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Baba Mesleğine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri

Baba Mesleği	$\bar{X}$	Ss	N
Kamu Görevlisi	3.74	.38	30
İşçi	3.84	.57	22
Çiftçi	3.69	.48	14
Emekli	3.70	.49	48
Serbest	3.80	.45	36
Toplam	3.75	.47	150

Tablo 38 incelendiğinde; araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba mesleği kamu görevlisi olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.74, baba mesleği işçi olan öğrencilerin beklenti düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.84, baba mesleği çiftçi olan öğrencilerin beklenti düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.69, baba mesleği emekli olan öğrencilerin beklenti düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.70, baba mesleği serbest olan öğrencilerin beklenti düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.80’dir.

Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin, öğrencilerin baba mesleğine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 39’da sunulmuştur.

Tablo 39: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerinin, Öğrencilerin Baba Mesleğine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	p
Baba Mesleği	.427	4	.107	.474	.755
Hata	32.712	145	.226		
Toplam	2145.432	150			

Tablo 39 incelendiğinde; sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba mesleği kamu görevlisi olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri ($\bar{X}=3.74$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba mesleği işçi olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri ($\bar{X}=3.84$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba mesleği çiftçi olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri ($\bar{X}=3.69$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba mesleği emekli olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri ($\bar{X}=3.70$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin baba mesleği serbest olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri ($\bar{X}=3.80$)’dir. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmamıştır, $F(4-150)=.474$, $p>.05$. Bu bulgu; öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin baba mesleğine göre farklılaşmadığını gösterir.

Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin anne çalışma durumuna ilişkin t testi sonuçları Tablo 40’ta verilmiştir.

Tablo 40: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerinin Anne Çalışma Durumuna İlişkin t Testi Sonuçları

	Anne Çalışma Durumu	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
BEKLENTİ	Çalışıyor	35	3.69	.33	-.912	.363
	Çalışmıyor	115	3.77	.51		

Tablo 40 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri anne çalışma durumuna göre anlamlı fark göstermemektedir ($t=-.912$, $p>.05$). Bulunan bu sonuca göre öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri annelerinin çalışma durumuna göre değişmemektedir.

E maddesinde öğretmen adayı olan dördüncü sınıf öğrencilerinin aile yerleşim yerine göre beklenti düzeylerinde anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin soruya cevap aranmıştır.

Araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin aile yerleşim yerine göre öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 41’de sunulmuştur.

Tablo 41: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Aile Yerleşim Yerine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri

Aile Yerleşim Yeri	$\bar{X}$	Ss	N
Köy-Kasaba	3.67	.51	54
Şehir	3.76	.42	45
Büyükşehir	3.83	.47	51
Toplam	3.75	.47	150

Tablo 41 incelendiğinde; araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin aile yerleşim yerine göre yerleşim yeri Köy-Kasaba olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.67, aile yerleşim yeri Şehir olan öğrencilerin beklenti düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.76, aile yerleşim yeri Büyükşehir olan öğrencilerin beklenti düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.83'tür.

Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin, öğrencilerin aile yerleşim yerine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 42'de sunulmuştur.

Tablo 42: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerinin, Öğrencilerin Aile Yerleşim Yerine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	p
Aile Yerleşim Yeri	.650	2	.325	1.470	.233
Hata	32.489	147	.221		
Toplam	2145.432	150			

Tablo 42 incelendiğinde; sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile yerleşim yeri Köy-Kasaba olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri ($\bar{X}=3.67$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile yerleşim yeri Şehir olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri ($\bar{X}=3.76$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile yerleşim yeri Büyükşehir olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri ($\bar{X}=3.83$)'tür. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmamıştır, $F(2-150)=1.470$, $p>.05$. Bu bulgu; öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin aile yerleşim yerine göre farklılaşmadığını gösterir.

F maddesinde öğretmen adayı olan dördüncü sınıf öğrencilerinin aile aylık gelir düzeylerine göre beklenti düzeylerinde anlamlı fark gösterip göstermediğine ilişkin soruya cevap aranmıştır.

Araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin aile aylık gelir düzeylerine göre öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 43'te sunulmuştur.

Tablo 43: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Aile Aylık Gelir Düzeyine Göre Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerine İlişkin Betimsel Verileri

Aile Aylık Gelir Düzeyi	$\bar{X}$	Ss	N
1000 TL ve altı	3.60	.55	26
1001-1500 TL	3.77	.48	48
1501-2000 TL	3.77	.44	34
2000 TL ve Üzeri	3.81	.43	42
Toplam	3.75	.47	150

Tablo 43 incelendiğinde; araştırma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin aile aylık gelir düzeyi 1000TL ve altı olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.60, aile aylık gelir düzeyi 1001-1500TL olan öğrencilerin beklenti düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.77, aile aylık gelir düzeyi 1501-2000TL olan öğrencilerin beklenti düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.77, aile aylık gelir düzeyi 2000TL ve üzeri olan öğrencilerin beklenti düzeylerinin ortalaması ($\bar{X}$) 3.81'dir.

Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin, öğrencilerin aile aylık gelir düzeyine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 44'te sunulmuştur.

Tablo 44: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Beklenti Düzeylerinin, Öğrencilerin Aile Aylık Gelir Düzeyine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	p
Aile Aylık Gelir	.779	3	.260	1.172	.322
Hata	32.360	146	.222		
Toplam	2145.432	150			

Tablo 44 incelendiğinde; sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile aylık gelir düzeyi 1000TL ve altı olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri ($\bar{X}=3.60$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile aylık gelir düzeyi 1001-1500TL olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri ($\bar{X}=3.77$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile aylık gelir düzeyi 1501-2000TL olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri ($\bar{X}=3.77$), sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden aile aylık gelir düzeyi 2000TL ve üzeri olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri ($\bar{X}=3.81$)'dir. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeyleri arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmamıştır, $F(3-150)=1.172$, $p>.05$. Bu bulgu; öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı beklenti düzeylerinin aile aylık gelir düzeyine göre farklılaşmadığını gösterir.

ALTINCI BÖLÜM

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmadan elde edilen bulgulardan yola çıkılarak ulaşılan genel sonuçlar ve bu sonuçlara dayanarak geliştirilen konuya ilişkin öneriler yer almaktadır.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Görüşleri adlı bu çalışmada çıkan sonuçlar aşağıda maddeler halinde verilmiştir. Bu sonuçlar;

1. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri çerçevesinde tutum, ilgi ve beklenti puanları orta düzeyde katılıyorum ve çoğunlukla katılıyorum aralığında çıkmıştır. Tutum ölçeğinde olumsuz ifadeler verilen cevaplar hiç katılmıyorum ve kısmen katılıyorum aralığında çıkmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri tutum, ilgi ve beklenti düzeyinde olumlu çıkmıştır.
2. Cinsiyet değişkenine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır. Alt problemler doğrultusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum, ilgi ve beklenti boyutlarındaki görüşlerinde, kız öğrencilerle erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu sonuca göre kız ve erkek öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğiyle ilgili görüşleri aynıdır.
3. Mezun olunan lise değişkenine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır. Alt problemler doğrultusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum, ilgi ve beklenti boyutlarındaki görüşlerinde, genel lise mezunu öğrenciler ile Anadolu lisesi öğrenciler arasında anlamlı bir fark

bulunamamıştır. Bu sonuca göre öğretmen adayları farklı liselerden gelmiş olsalar da öğretmenlik mesleğiyle ilgili görüşleri aynıdır.

4. Baba eğitim düzeyi değişkenine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır. Alt problemler doğrultusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum, ilgi ve beklenti boyutlarındaki görüşlerinde, babası ilköğretim, orta okul, lise ve üniversite mezunu olan öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının babalarının eğitim düzeyleri farklı olsa da öğretmenlik mesleğiyle ilgili görüşleri aynıdır.
5. Anne eğitim düzeyi değişkenine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır. Alt problemler doğrultusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum, ilgi ve beklenti boyutlarındaki görüşlerinde, annesi ilköğretim, orta okul, lise ve üniversite mezunu olan öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının annelerinin eğitim düzeyleri farklı olsa da öğretmenlik mesleğiyle ilgili görüşleri aynıdır.
6. Baba mesleği değişkenine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır. Alt problemler doğrultusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum, ilgi ve beklenti boyutlarındaki görüşlerinde, babası emekli olan, çiftçi olan, işçi olan, kamu görevlisi olan veya serbest meslekle uğraşan öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının babalarının meslekleri farklı olsa da öğretmenlik mesleğiyle ilgili görüşleri aynıdır.
7. Anne çalışma durumu değişkenine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır. Alt problemler doğrultusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum, ilgi ve beklenti boyutlarındaki görüşlerinde, annesi çalışan öğrencilerle annesi çalışmayan öğrenciler arasında anlamlı bir fark

bulunamamıştır. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının annelerinin çalışma durumu farklı olsa da öğretmenlik mesleğiyle ilgili görüşleri aynıdır.

8. Aile yerleşim yeri değişkenine göre ilgi ve beklenti boyutunda, ailesi köy-kasaba, şehir ve büyükşehirde yaşayan öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının beklenti ve ilgileri aile yerleşim yerine göre farklılaşmamaktadır. Ancak öğrencilerin tutum puanları aile yerleşim yeri değişkenine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Öğrencilerden ailesi köy-kasabada yaşayanların öğretmenlik mesleğine karşı tutum puan ortalamasının, ailesi büyükşehirde yaşayanların öğretmenlik mesleğine karşı tutum puan ortalamasından daha düşüktür. Ailesi büyükşehirde yaşayanların daha pozitif bir tutum içinde oldukları sonucu bulunmuştur.
9. Aile gelir düzeyi değişkenine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır. Alt problemler doğrultusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum, ilgi ve beklenti boyutlarındaki görüşlerinde, ailesinin aylık geliri 1000 TL veya 1000 TL'nin altında, 1001-1500TL arasında, 1501-2000TL arasında, 2000TL ve 2000 TL üzerinde olan öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının ailelerinin aylık gelirleri farklı olsa da öğretmenlik mesleğiyle ilgili görüşleri aynıdır.

6.2. Öneriler

1. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri; öğretmen adaylarının olumsuz tutumlarının ve gelecek kaygılarının belirlenmesi açısından önemlidir. Belirlenen olumsuz tutumlara ve gelecek kaygılarına çözüm yolları bulunarak; beklentileri yüksek, pozitif tutum içerisinde olan meslekle yakından ilgili öğretmen adayları yetiştirilmelidir.
2. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı farklılık olmaması, öğretmenlik mesleğinin bayan mesleği, bayan öğretmenlerin öğretmelik mesleğine ilişkin görüşleri daha olumlu daha çok pozitif tutum içerisindeki gibi imajların öğretmen adayları arasında olmadığını

gösteriri. Bu sonuçlar ortaöğretim öğrencilerine ve velilerine anlatılmalı ve bu imaj toplumumuzdan tamamen kaldırılmalıdır.

3. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerinde, anne-baba meslekleri, anne-baba eğitim düzeyleri ve aile aylık gelir değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmaması öğretmenlik mesleğinin toplumumuzda insanların konumları ne olursa olsun öğretmenlik mesleğine karşı saygın bir bakış açısı olduğunu gösterir. Öğretmenlik mesleğine karşı bu saygın statü; geleceğe model bireyler yetiştirmesi ve kutsal bir meslek olması açısından korunmalı ve daha yüksek bir düzeye getirilmelidir.
4. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerinde mezun olunan lise türüne göre anlamlı farklılık olmaması üniversitede alınan eğitim sayesinde genel liseler ve Anadolu liseleri arasındaki farklılıkların ortadan kaldırıldığını söyleyebiliriz. Bu açıdan orta öğretim öğrencilerinin okudukları okul türüne göre öğretmenlik mesleğine karşı olumsuz görüşlere bürünmelerinin gereksiz olduğu ve üniversitelerdeki eğitim ve öğretimle bunların aşılabileceği anlatılmalıdır.
5. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarında aile yerleşim yerine göre anlamlı farklılıkların bulunması, köylerdeki ve büyükşehirlerdeki yaşam standartlarından ve köydeki imkanların yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Şehir, büyükşehir, kasaba ve köy ayrımı yapmadan eğitim imkanlarının ülkemizin en ücra köşesine kadar ulaştırılması gerekmektedir.
6. Öğretmenlik mesleğinin geliştirilmesi ve meslek hakkında daha pozitif tutumların sağlanması için sadece hizmet öncesi eğitimde değil, hizmet içi eğitimde de öğretmenlik mesleğine ilişkin etkinliklere ve programlara yer verilmelidir.
7. Öğretmen adaylarının bugünün şartlarında, branşları ile ilgili atanma sorunlarına çözümler getirilmelidir.

8. Öğretmen adaylarının gelecekte beklenen beklentileri tespit edilmeli ve bu tespitler doğrultusunda hizmet içi ve hizmet öncesi eğitim programları oluşturulmalıdır.
9. Öğretmenlik mesleğinin sorunlarının tespiti ve bu sorunlara çözüm bulunabilmesi için öğretmen adaylarının bölümlerine karşı tutumları, bölümden memnuniyetleri araştırılmalıdır. Olumlu tutuma sahip ve memnun olanların niçin bu görüşte oldukları, olmayanların ise niçin olumsuz düşündükleri ortaya çıkarılıp sorunların çözümü için fayda sağlanmalıdır.
10. Okul uygulamaları derslerinin saatleri arttırılmalı, öğretmen adaylarının ortamı ve imkanı sağlanıp daha çok okullarda vakit geçirmelerine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
11. Üniversite yönetimi tarafından, her dönem sonunda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri belirlenmeli ve bu görüşler çerçevesinde bir grafik oluşturulmalıdır. Bu grafik çerçevesinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerinde daha pozitif olmaları için çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- AKKUTAY, Ü.** (1984). *Enderun Mektebi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları
- AKPINAR, E., YILDIZ, E. ve ERGİN, Ö.** (2006). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. 19. 56-62.
- AKSOY, M.E.** (2010). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. 2. 197-212.
- AKYÜZ, Y.** (2009). *Türk Eğitim Tarihi* (on dördüncü baskı). Ankara: Pegem Akademi
- ATAÜNAL, A.** (2000). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş veya Nasıl Bir İnsan?*. Ankara: Yirmi Mayıs Eğitim, Kültür ve Sosyal dayanışma Vakfı Yayını: 3
- AYARCI, R.K.** (2007). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgi, Tutum Ve Beklenti Düzeyleri*. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa
- AYSU, B.** (2007). *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumlarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- BAYKARA PEHLİVAN, K.** (2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-kültürel Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2(4). 151-168.
- BULUT, İ.** (2009). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi (Dicle ve Fırat Üniversitesi Örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*. 14. 13-24.
- BÜYÜKKARAGÖZ, S, MUŞTA, M. C. , YILMAZ, H ve PİLTEN, Ö.** (1998). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş (Eğitimin Temelleri)*. Konya: Mikro Yayınları
- CAFOĞLU, Z.** (Editör). (2007). *Sınıf Yönetimi Yeni Gelişmeler Doğrultusunda*. Ankara: Grafiker Yayıncılık
- CELEP, C.** (Editör). (2004). *Meslek Olarak Öğretmenlik*. Ankara: Anı Yayıncılık

- ÇAPA, Y. ve ÇİL, N.** (2000). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 18. 69-73.
- ÇAPRI, B. ve ÇELİKKALELİ Ö.** (2008). Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program Ve Fakültelerine Göre İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 15(9). 33-53
- ÇELİKKAYA, H.** (1999). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş, (2. Baskı)*. İstanbul: Alfa Yayınları
- ÇETİN, Ş.** (2001). İdeal Öğretmen Üzerine Bir Araştırma. *Milli Eğitim Dergisi*. 149. Web: <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/149/cetin.htm> 3 Nisan 2011’de alınmıştır.
- ÇETİNKAYA, R.** (2007). *Türkçe Öğretmen Adaylarının Yeterlilik Algıları ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- DEMİREL, Ö.** (2010). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme* (on ikinci baskı). Ankara: Pegem Akademi
- DEMİREL, Ö. ve KAYA, Z.** (Editörler). (2007). *Eğitim Bilimlerine Giriş (2. Baskı)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- DOĞANAY, A. ve KARİP, E.** (Editörler). (2006). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- DUMAN, T.** (1991). *Türkiye’de Orta Öğretime Öğretmen Yetiştirme*. İstanbul: MEB
- EKİZ, D.** (2006). Sınıf Öğretmenliği Mesleğine Yönelen Adayların Profilleri ve Geleceğe Yönelik Beklentilerinin İncelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 1(16). 131-147.
- ERDEN, M.** (1997). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Alkın Yayınevi
- GORDON, T.** (2008). *Etkili Öğretmenlik Eğitimi (çev. Sermin KARAKALE)*. İstanbul: Profil Yayıncılık (Eserin Orjinali 1974’te Yayımlandı)

- GÜNGÖRDÜ, E.** (2002). *Eğitim Fakülteleri İçin Coğrafya İstatistik Teknikleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- İNCEOĞLU, M.** (1985). *Güdüleme Yöntemleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu Yayınları: 4
- KARASAR, N.** (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (dokuzuncu baskı). Ankara: Sanem Yayıncılık
- KAPTAN, S** (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri* (on birinci baskı). Ankara: Tekışık Web Ofset
- KOÇER, H. A.** (1987). *Türkiye'de Modern Eğitimin Doğuşu*. Ankara: Uzman yayınları
- KÜÇÜKAHMET, L.** (2008). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme* (yirmi ikinci baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- OKTAY, A.**(1991). Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmenin Nitelikleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 3. 187–193.
- ÖZBAY, M.** (2005, 22-24 Eylül). *Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştire Sempozyumu*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi
- ÖZDEMİR, M. Ç.** (Editör). (2004). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş* (2. Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım
- ÖZTÜRK, C** (Editör). (2006). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Yapılandırmacı Bir Yaklaşım*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- SELÇUK, Z.** (2005). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- SENEMOĞLU, N.** (2010). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya* (on altıncı baskı). Ankara: Pegem Akademi
- SÖNMEZ, V.** (1997). *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Klavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık

- SÜTCÜ, M.A.** (1997). *Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Öğretmenlik Tutumları*(Ankara İlinde Bir Araştırma). Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- TANEL, R., ŞENGÖREN, S. ve TANEL, Z.** (2007). Fizik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 22(2). 1-9.
- TAŞLI, İ.** (2000). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Manisa: Tekin Matbaası
- TAY, B. ve ÖCAL, A.** (Editörler). (2008). *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi
- TDK.** (1981). *Türkçe Sözlük* (on altıncı baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları: 403
- TEMİZ, Y.** (2001). *Öğretmenlik Eğitim Aydınlanma*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları
- TEMİZKAN, M.** (2008). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 6(3). 461-486.
- ÜSTÜN, E., ERKAN, B. ve AKMAN, B.** (2004). Türkiye'de Okulöncesi Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 10, 129-136.
- YALIN, H.İ.** (2006). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme* (on altıncı baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- YILDIRIM, A., ŞİMŞEK H.** (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (yedinci baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi
- YÜKSEL, S.** (2004). Tezsiz Yüksek Lisans Programının Öğrencileri Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarına Etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 17(2). 355-379.

EKLER

EK-1 : Öğretmen Adaylarına uygulanan anket formu

Değerli Katılımcılar,

Bu anketteki sorular Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı ilişkin görüşlerini (**ilgi, tutum ve beklentilerini**) belirlemek için hazırlanmıştır.

Lütfen her ifadeyi dikkatle okuyunuz ve kendinize en yakın olarak düşündüğünüz dereceye ait sütuna “x” işareti koyunuz. Anket bilgilerini samimi ve gerçekleri yansıtacak şekilde işaretleyiniz. Vereceğiniz bilgiler veya belirteceğiniz görüşler hiçbir şahsa veya idareye bildirilmeyecek gizli tutulacaktır. Yalnızca bu araştırma kapsamında kullanılacaktır.

Yaşamınızda başarılar diler ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Kişisel Bilgiler

1-Cinsiyetiniz :

☐ Erkek ☐ Bayan

2-Mezun olduğunuz lise türü:

☐ Genel lise ☐ Anadolu lisesi ☐ Anadolu öğretmen lisesi ☐ Meslek lisesi

3- Babanızın ve annenizin eğitim durumu:

Baba ☐ Okur-yazar değil ☐ ilkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Lisans ☐ Lisansüstü
Anne ☐ Okur-yazar değil ☐ ilkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Lisans ☐ Lisansüstü

4- Babanızın ve annenizin mesleği:

Baba ☐ Kamu Görevlisi ☐ İşçi ☐ Çiftçi ☐ Emekli ☐ Serbest Meslek ☐ İşsiz ☐ Diğer
Anne ☐ Kamu Görevlisi ☐ İşçi ☐ Çiftçi ☐ Emekli ☐ Serbest Meslek ☐ İşsiz ☐ Diğer

5- Ailenizin yaşadığı yerleşim yeri:

☐ Köy ☐ Kasaba ☐ Şehir ☐ Büyükşehir

6- Ailenizin aylık gelir durumu:

☐ 1000TL ve altı ☐ 1000TL- 1500TL ☐ 1500TL-2000TL ☐ 2000TL-3000TL ☐ 3000 TL ve üzeri

İFADELER		TAMAMEN KATILIYORUM	ÇOĞUNLUKLA KATILIYORUM	ORTA DÜZEYDE KATILIYORUM	KISMEN KATILIYORUM	HIÇ KATILMIYORUM
1	Öğretmen yetiştiren bir kurumda okumaktan mutluyum.					
2	Mezun olduktan sonra tekrar YGS'ye girip istediğim bölümde okuyacağım.					
3	Okuduğum bölümü kendi isteğimle seçtim.					
4	Ailem istediği için bu bölümü seçtim.					
5	Bu bölümde gönülsüz okuyan arkadaşlarımı eleştiririm.					
6	Öğretmenliği ÖSS puanım yalnızca bu bölüme yettiği için tercih ettim.					
7	Üniversitede aldığımız eğitimle gerçek hayattaki eğitim birbiriyle ilişkili değil.					

İFADELER		TAMAMEN KATILIYORUM	ÇOĞUNLUKLA KATILIYORUM	ORTA DÜZEYDE KATILIYORUM	KISMEN KATILIYORUM	HİÇ KATILMIYORUM
8	Mezun olduktan sonra öğretmenlik yapabileceğime inanmıyorum.					
9	Başka bir bölümde iş bulabileceğime inansaydım öğretmenlik mesleğini seçmezdim.					
10	Öğretmenliği seçenlerde kişilik özellikleri de seçim kriterleri olarak kullanılmalıdır.					
11	Öğretmenlik tüm meslekler içinde temel meslektir.					
12	Öğretmen atama sistemi beni rahatsız ediyor.					
13	Öğretmen maaşları düşük ama başka çarem yok.					
14	Öğretmenlik mesleğini sahip olduğu olumlu şartlar dolayısıyla seçtim.(yaz tatili, yarım gün çalışma v.b.)					
15	Öğretmenlik mesleği toplumun nazarında hak ettiği değere sahip değildir.					
16	Öğretmenlik mesleğinin şartlarının iyileştirilmesi gerektiğine inanıyorum.					
17	İleride öğretmen biriyle evlenmek istemem.					
18	İleride çocuğumun öğretmen olmasını isterim.					
19	İleride çocuğumun öğretmenle evlenmesini isterim.					
20	Öğretmenlik mesleğini aşağılayan biriyle kıyasıya tartışırım.					
21	Öğretmenlik mesleğine tercih hatası yüzünden yerleştim.					
22	Öğretmenleri bilgilendiren haberleri yakından takip ederim.					
23	Öğretmenlik mesleği ile ilgili konferans, panel gibi etkinliklere isteyerek katılırım.					
24	Bir kez daha dünyaya gelsem yine öğretmen yetiştiren bir kurumda okumayı isterdim.					
25	Öğretmen adaylarının öğrendikleri sadece deneyimli öğretmenin bilgi ve tecrübesiyle sınırlıdır.					
26	Çocukluğumdan beri öğretmenlik mesleğine karşı özel bir ilgim var.					
27	Öğretmenlik mesleği sürekli değişen yöntemlerle dolu olduğundan iyi bir öğretmen olunamaz.					
28	Tüm zorluklara rağmen öğretmenlik mesleğini tercih ederim.					
29	Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilimsel yayınları takip ederim.					
30	Öğretmenlik hayallerimi süsleyen bir meslektir.					
31	Öğretmenlerin düşüncelerini göz önünde bulundurulmadan yapılan araştırmalar ve yenilikler yetersizdir.					
32	Başka mesleklerde çok para kazanacağımı bilsem bile öğretmenlik mesleğini seçerdim.					
33	Öğretmenlik doğuştan getirilen yetenek ve bilimlere dayalı bir meslektir.					
34	Öğretmenlik mesleğine adeta tutkuyla bağlıyım.					
35	Öğretmen olma düşüncesi beni tedirgin eder.					
36	En büyük hayalim başarılı bir öğretmen olabilmektir.					
37	Öğretmenlere değişim süreci içinde özerklik ve sorumluluk verilmelidir.					

38	Öğretmenlik mesleğine olan saygım benim için her şeyden önce gelir.					
39	Öğretmen eğitimi hizmet öncesinden emekliliğe kadar devam etmelidir.					
40	Dünyada öğretmenlik mesleğini savunan tek kişi kalsam bile düşüncelerim değişmez.					

EK-2 : Anket uygulaması için Gazi Üniversitesi'nden alınan izin belgesi

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞI

SAYI : B.30.2.GÜN.0.12.72.01/ 2502
KONU : İzin

23 Mayıs 2011

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığına

İLGİ : 09.05.2011 tarih ve B.30.2.GÜN.0.72.01.38/1756-8657 sayılı yazınız.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Osman COŞKUN'un, Yrd. Doç. Dr. Kürşat GÖKKAYA'nın danışmanlığında yürüttüğü "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Görüşleri (Gazi Üniversitesi Örneği)" konulu tezi ile ilgili anketini Fakültemiz İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerine uygulama isteği Dekanlığımızca uygun görülmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

Prof. Dr. Ali GÜL
Dekan V.

EK-3 : Ruşen Kesim AYARCI'dan Alınan Tutum Ölçeğinin İzin Belgesi

T.C.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

ANKARA

Enstitünüzün Sosyal Bilgiler Öğretmenliği dalında yüksek lisans yapan 098132108 öğrenci numaralı OSMAN COŞKUN'un, 2007 yılında yaptığım YÖK'te 239710 numaralı "Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine karşı ilgi, tutum ve beklenti düzeyleri" isimli yüksek lisans tezimde; öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı ilgi, beklenti ve tutum düzeylerini belirlemek için yaptığım anket formumu kullanmasında tarafımdan bir sakınca yoktur.

Saygılarımla bilgilerinize arz ederim.

18.04.2011
RUŞEN KESİM AYARCI

ADRES: **İzmir Özel Tefvik Fikret İlköğretim Okulu**
Ankara Cad. No:172 Ege Üniversitesi Kampüsü İçİ 35040 Bornova / İZMİR